

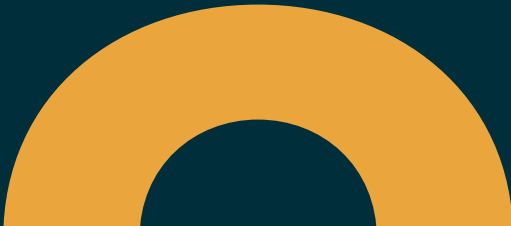
MAAKUNTAKAAVA
**HUOMISEN
LAKEUS**

Etelä-Pohjanmaan
maakuntakaava 2050

Ehdotusvaiheen julkisen kuulemisen lausunnot ja vastineet - **viranomaiset**

ETELÄ-POHJANMAAN LIITTO
Regional Council of South Ostrobothnia

Etelä-Pohjanmaan liitto

www.epliitto.fi

Sisällys

1 Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n ehdotusvaihe – julkisen kuulemisen muistutukset ja vastineet	4
Kunnat	6
Isonkyrön kunta	6
Karvian kunta.....	6
Kauhajoen kaupunki.....	6
Kihniön kunta.....	12
Kristiinankaupungin kaupunki.....	19
Kuortaneen kunta	19
Kurikan kaupunki.....	27
Lappajärven kunta	29
Lapuan kaupunki.....	43
Vimpelin kunta	54

Maakuntaliitot	70
Keski-Pohjanmaan liitto	70
Keski-Suomen liitto	71
Pirkanmaan liitto	74
Satakuntaliitto	74
Viranomaiset.....	82
Geologian tutkimuskeskus (GTK).....	82
Ilmatieteen laitos	86
Keski-Suomen ELY-keskus	86
Liikenne- ja viestintävirasto Traficom	95
Luonnonvarakeskus.....	95
Metsähallitus	99
Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kalatalouspalvelut -yksikkö	105

1 Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n ehdotusvaihe – julkisen kuulemisen muistutukset ja vastineet

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n ehdotusvaiheen julkinen kuuleminen järjestettiin 5.4.–13.5.2024, jolloin kaavaehdotus oli nähtävillä kaikissa alueen kunnissa, Etelä-Pohjanmaan liiton toimistolla sekä verkkosivuilla. Julkisen kuulemisen aikana jokaisella oli mahdollisuus lausua kaavaehdotuksesta mielipiteensä. Palautteita saatiin yhteensä 108 taholta, joista 21 oli kuntia ja muita viranomaisia, 35 yrityksiä ja yhdistyksiä ja 52 yksityisiä henkilöitä. Yksityisten jättämistä palautteista 15 oli yhteispalautteita, joissa allekirjoittaneita oli enemmän kuin yksi henkilö.

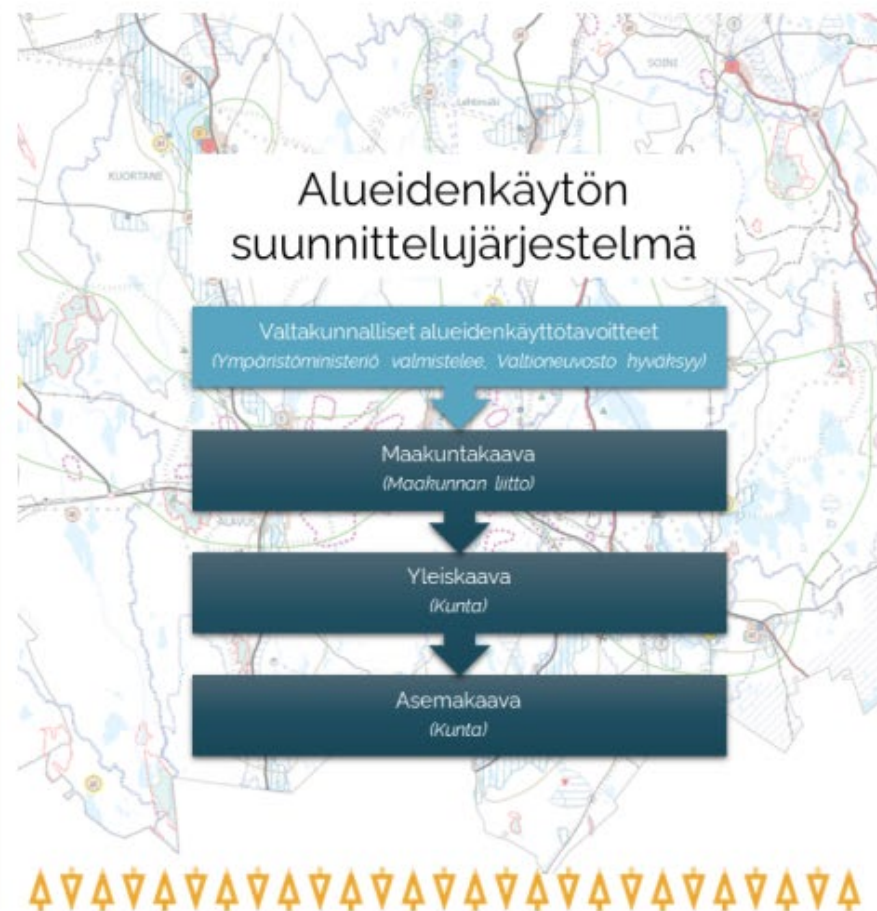
Tässä palautekoosteessa on mukana kaikki viranomaisten jättämät maakuntakaavaehdotusta koskevat palautteet liitteineen sekä niihin laaditut yksilöidyt vastineet. Palautteet ja vastineet julkaistaan yhteensä kolmessa eri tiedostossa, joista kaksi muuta ovat yksityishenkilöiden palautteet ja vastineet sekä yritysten ja yhteisöjen palautteet ja vastineet. Yksilöidyt vastineet on käsitelty maakuntakaavan ohjausryhmässä 4.6.2024, minkä jälkeen ne on käsitelty ja hyväksytty maakuntahallituksen kokouksessa 18.6.2024.

Henkilötietolain nojalla palautteista on häivytetty esimerkiksi yksityishenkilöiden nimiä, osoitteita, kiinteistötunnuksia ja muita yksilöiviä tietoja, joissakin tapauksessa myös liitteitä. Lisäksi palautteista on häivytetty salaisia tietoja, kuten petolintujen sijaintiin viittaavia mainintoja. ***Häivytetyt tiedot ja kohdat on merkitty tekstiin tummennetulla ja kursivoidulla fontilla.*** Päätöksentekijöillä, eli maakuntahallituksen jäsenillä on ollut pääsy alkuperäisiin palautteisiin.

Tavoitteena on, että Etelä-Pohjanmaan maakuntavaltuusto hyväksyy lopullisen maakuntakaava-aineiston syyskuussa 2024.

Mikä on maakuntakaava ja miksi se laaditaan?

- Alueidenkäytön suunnittelujärjestelmä koostuu valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista sekä kolmesta kaavatasosta: **maakunta-, yleis- ja asemakaavasta**.
- Maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma maakunnan alueiden käytöstä. **Se on ohjeena laadittaessa alueen kuntien yleis- ja asemakaavoja, ja se ohjaa myös viranomaisten muuta alueiden käyttöä koskevaa suunnittelua.**
- **Alueidenkäytön suunnittelu on asteittain tarkentuvaa:** Maakuntakaavassa esitetyt ratkaisut täydentyvät ja täsmentyvät kuntien yleiskaavoissa ja asemakaavoissa tai hankesuunnittelun, kuten tuulivoimahankkeiden yhteydessä.
- Maakuntakaavan laadinnasta säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa
 - Maakunnan liiton tulee huolehtia tarpeellisesta maakuntakaavan laatimisesta, kaavan pitämisestä ajan tasalla ja sen kehittämisestä. (MRL 27 §)

Kunnat

Isonkyrön kunta	Vastine
Lausunto sisältää valmistelutekstiä ennen varsinaista päätöstä. KUNNANJOHTAJAN EHDOTUS: Kunnanhallitus merkitsee kaavaehdotuksen tiedoksi ja toteaa, ettei Isonkyrön kunnalla ole lausuttavaa maakuntakaavaehdotuksesta.	Merkitään tiedoksi.
Karvian kunta	Vastine
Kunnanjohtajan päätösehdotus Karvian kunnalla ei ole lausuttavaa Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 kaavaehdotuksesta.	Merkitään tiedoksi.
Kauhajoen kaupunki	Vastine
Lausunto sisältää valmistelutekstiä ennen varsinaista päätöstä. Ehdotusvaiheen viranomaiskuulemisen jälkeen kaavaan tehtyt Kauhajokea koskevat muutokset: Koko maakuntaa koskevat yleiset suunnittelumääräykset:	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta. Merkitään tiedoksi.

- Lisätty ekologistia yhteyksiä ja tulvariskien huomioimista koskevat yleiset suunnittelumääräykset.

- Tuulivoimaa, sähkönsiirtoa, aurinkovoimaa, kaasunsiirtoa ja arkeologista kulttuuriperintöä koskevia yleisiä suunnittelumääräyksiä on täsmennetty.

Aluerakenne

- Suupohjan matkailun ja virkistysalueen kehittämisvyöhykkeen rajausta on muutettu siten, että Kauhajoen keskusta on rajattu alueen ulkopuolelle ja aluetta on laajennettu Isojoen ja Karijoen puolella mukaan lukien Isojoen ja Karijoen keskustan taajamat ja kulttuurimaisema-alueet. Aluetta on myös laajennettu Teuvan puolelle siten, että rajauksen sisälle sijoittuu Parran alue.

- Kauhajoki-Seinäjoki-Kauhava -kehittämisvyöhykkeen suunnittelumääräystä on tiivistetty.

Liikenne ja teknisen huollon verkostot -teemassa ei ole tehty Kauhajoen alueelle kohdistuvia muutoksia.

Viherrakenne

- Viheryhteystarpeen merkinnät on poistettu koko kaavasta. Viheryhteystarpeen merkintä on korvattu ekologistia yhteyksiä koskevalla suunnittelumääräyksellä: Maankäytön suunnittelussa on tunnistettava alueen ekologiset yhteydet ja

turvattava ne tavalla, joka mahdollistaa lajiston liikkumis- ja levittäytymismahdollisuudet. Tunnistettujen ekologisten yhteyksien alueella olevat nykyiset maa- ja metsätalousalueet tulee lähtökohtaisesti säilyttää maa- ja metsätaloustaloudessa. - Tulvariskialueen merkinnät on poistettu koko kaavasta. Merkintä on korvattu tulvariskien huomioimista koskevalla suunnittelumääräyksellä: Alueidenkäytön ja toimenpiteiden suunnittelussa tulee pyrkiä sään ääriolosuhteista ja tulvista aiheutuvien riskien minimoimiseen. Uutta rakentamista ei tule perusteettomasti sijoittaa tulvauhanalaisille alueille. Tästä voidaan poiketa, jos voidaan osoittaa, että tulvariskit pystytään hallitsemaan. Alueidenkäytön ja toimenpiteiden suunnittelussa suositellaan käytettäväksi Tulvakeskuksen tulvakarttapalvelua ja Suomen ympäristökeskuksen hulevesitulvakarttapalvelua. Hulevesisuunnitelma tulee tarvittaessa laatia tarkemman kaavoituksen yhteydessä. - Maakunnallisesti arvokas perinnebiotooppi -merkintää koskevaa suunnittelumääräystä on täsmennetty. - Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue -merkinnän kaavaratkaisun kuvausta on tarkennettu. Luonnonvarat ja energian tuotanto - Harjannevan tuulivoima-alue on pienennetty rajauksen länsireunalla mm. lajistoon kohdistuvien vaikutusten vuoksi.	
---	--

- Tuulivoimaloiden alueiden suunnittelumääräyksiä on kehitetty ja tarkennettu. - Rytinevan Tärkeä tai muu vedenhankintakäyttöön soveltuva pohjavesialue -merkintä on poistettu. Pohjavesialueita koskevien merkintöjen muutosten perusteena on päivitetty taustaselvitys (POSKI Pohjavesien suojelun ja kiviaineshuollon yhteensovittaminen –selvitys) ja pohjavesialueiden ajantasaisten tietojen tarkistukset. - Maa- tai kalliokiviaineksen ottamiseen soveltuva alue -merkinnän suunnittelumääräystä ja kaavaratkaisun kuvausta on tarkennettu siten, että on otettava huomioon toiminnan vaikutukset myös maisemaan ja kulttuuriperintöön. Kulttuuriympäristö - Arvokkaiden maisema-alueiden, rakennettujen ympäristöjen ja erillislailla suojeltujen kohteiden merkintöjen suunnittelumääräystä on täydennetty siten, että on lisätty määräys pyytää lausunto alueita koskevissa merkittävässä hankkeissa alueelliselta vastuumuseolta tai tarpeen mukaan valtion muilta keskeisiltä viranomaisilta. Kaupunginjohtajan ehdotus: Kaupunginhallitus esittää Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 julkisesti nähtävillä olevasta ehdotuksesta seuraavat huomiot:	Suupohjan matkailun ja virkistykseen kehittämisvyöhyke ulotetaan Kauhajoen keskustan alueelle muistutuksessa esitettyjen huomioiden perusteella.
---	---

Kauhajoen kaupunki pitää hyvänä, että Suupohjan matkailun ja virkistyskeuhon kehittämisvyöhykkeen rajausta on laajennettu Isojoen ja Karijoen puolella laajennettu käsittämään Parran alue. Kauhajoen kaupunki ei kuitenkaan näe tarpeelliseksi jättää Kauhajoen keskusta-aluea kehittämisvyöhykkeen ulkopuolelle. Kauhajoen keskusta on Suupohjan matkailun ja virkistyskeuhon kehittämisessä keskeinen alue, jonne sijoittuu tärkeitä kulttuurimatkailun kohteita ja matkailua tukevia palveluita, ja jonne ollaan sijoittamassa Geopark-alueen luontomatkailun erityisesti ryhmiä palvelevaa tukikohtaa, Geopark-keskusta. Kauhajoki esittää, että seudullisesti merkittävän tuulivoimalakokonaisuuden rajaa ei pienennettäisi nykyisestä kymmenestä. On huomioitava, että hankkeita toteutuu myös yli kunta- ja maakuntarajojen.	Seudullisen tuulivoima-alueen raja säilytetään 7 voimalassa. Maakuntahallitus on kaavaluonnoksesta antamassaan yleisvastineessa (22.5.2023) linjannut: Seudullisen tuulivoima-alueen raja tullaan maakuntakaavan jatkovalmistelussa säilyttämään 7 voimalassa. Seudullisuuden raja on määritelty maakuntakaavan laadinnan alkuvaiheessa ja maakuntakaavan selvitykset ja vaikutusten arvioinnit on laadittu alueille, jotka on määritelty tämä raja-arvo huomioiden. Seudullisuuden rajan määrittelyyn on vaikuttanut pohjalaismakuntien tuulivoimaselvityksen laadinnan aikana laajan asiantuntijaryhmän kanssa käyty keskustelu sopivasta raja-arvosta. Lisäksi, huomioiden käynnissä olevissa tuulivoimahankkeissa suunniteltu yksikköteho (pääosin 6-10
--	--

Kauhajoen kaupungin maakuntakaavaehdotuksesta esittämät huomiot ja muutosehdotukset on huomioitu kaavaehdotuksessa muilta osin riittävällä tavalla.	megawattia), YVA-lain mukaisen menettelyn raja (45 megawatin) täyttyy vähintään 7,5 voimalalla. Merkittävä tekijä seudullisuuden rajan määrittelyssä Etelä-Pohjanmaalla on myös toteutuneiden ja suunnittelussa olevien tuulivoimahankkeiden suuri määrä, jonka johdosta voimalamäärältään pienemmätkin hankkeet voivat yhteisvaikutusten kautta aiheuttaa ns. kokoaan suurempia vaikutuksia. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan "tuulivoimalat sijoitetaan ensisijaisesti keskitetysti usean voimalan yksiköihin". Ympäristöministeriön ohjeen (2016) mukaan "maakuntakaavoituksen tehtävänä on tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden ohjaaminen. Tuulivoimarakentamisen keskittäminen maakuntakaavassa osoitetuille tuulivoima-alueille edistää valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamista, vähentää tuulivoimarakentamisen ympäristövaikutuksia ja helpottaa tuulivoimarakentamisen ja muun alueiden käytön yhteensovittamista". Merkitään tiedoksi.
--	---

Kihniön kunta	Vastine
Kihniön kunta lausuu Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaehdotukseen liittyen seuraavaa: Kihniön kunta kiittää saamastaan lisäajasta lausuntonsa antamiseen kaavaehdotuksesta. Kihniön kunnan kanta on yhtenevä Pirkanmaan liiton antamaan viranomaislausuntoon koskien Kihniön rajalle sijoittuvan Peurainnevan aluetta (nro 9). Alue rajautuu eteläosistaan Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 osoitettuun maa- ja metsätalousvaltaiseen alueeseen, joka on ekosysteemipalvelujen kannalta merkittävä (MK). Samalla aluekokonaisuudella, molemmin puolin maakuntarajaa sijaitsee useita suoluontotyyppisiin perustuvia suojelu- ja Natura-alueita. Lisäksi alueen eteläpuolella sijaitsee Kihniön Käskyvuoren alue, jonka kehittämiseen kunta on vahvasti panostanut ja jolla on tärkeä merkitys Kihniön matkailulle. Käskyvuori on merkitty mm. retkeily- ja ulkoilualueena ja arvokkaana geologisena muodostumana Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 ja se on osa Lauhanvuori-Hämeen kangas Unesco Global Geopark -kokonaisuutta.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta. Merkitään tiedoksi. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaehdotuksessa maakuntarajaan ulottuen osoitetaan luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen (lumo-alue) merkintä. Peurainnevan tuulivoimaloiden alue sijoittuu maakuntakaavaehdotuksessa lumo-alueen itäpuolelle. Käskyvuoren Etelä-Pohjanmaan maakunnan puolelle ulottuva alue on osoitettu myös Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaehdotuksessa merkinnällä "arvokas harjualue tai muu geologinen muodostuma". Merkinnällä osoitetaan maakuntakaavassa ne geologiset muodostumat, jotka on luokiteltu valtakunnallisesti arvokkaiksi tuuli- ja rantakerrostumiksi, kallioalueiksi, moreenimuodostumiksi tai kivikoiksi, tai kuuluvat valtakunnalliseen harjijensuojeluohjelmaan.

Kihniön kunta on merkittävästi panostanut Käskyvuoren retkeilyinfraan. Alueella sijaitsee mm. taukotupa, 2 kpl laavuja, näkötorni sekä wc- ja huoltotilat. Käskyvuori on ympärivuotisesti käytössä olevan ulkoilureitin sekä moottorikelkkareitin varrella, lisäksi alueella on päiväretkille soveltuvia reittejä sekä esteetön näköalareitti. Koska kohde sijaitsee aivan maakuntien rajalla, palvelee alue merkittävästi myös eteläpohjalaisia retkeilijöitä ja matkailijoita. Liitteessä kuvia Käskyvuorelta, joiden avulla saa parhaimman käsityksen alueen luontoarvoista. Käskyvuoren näkötornista otetut kuvat osoittavat (kuvat 1–3), että kantama ulottuu kauas ja vielä toistaiseksi koskematon luonto on merkittävä osa luontokokemusta. On selvää, että kaikilla lähialueelle sijoittuvilla tuulipuistohankkeilla on vaikutusta tähän kokemukseen.	Merkitään tiedoksi. Kuten lausunnossa tuodaan esiin, mahdollinen tuulivoimarakentaminen muuttaisi maisemaa ja Käskyvuorelta avautuvia näkymiä. ks. vastine liittyen maakuntakaavassa annettavaan suunnittelumääräykseen
--	--

Kuvat 1-3, Näkymiä Käskyvuoren näkötornista

Kihniön kuntastrategiassa 2022–2030 energiainvestoinnit on tunnistettu tuovan kunnalle merkittävästi tuloja ja luovan yrittämiselle erilaisia mahdollisuuksia. Energiainvestointien katsotaan tukevan kunnan tunnettuutta, taloutta ja imagoa. Strategiassa määritellyissä toimenpiteissä kunta on sitoutunut mm. edistämään tuulivoimakaaavoitusta huomioimalla mahdollisimman hyvin ympäristön ja asumisen. Kihniön kunnassa ja naapurikunnissa on käynnissä useita energiapuistojen kaavahankkeita. Kuitenkin kaavahankkeita käynnistäessään Kihniön kunta on aina turvannut Käskyvuoren lähialueen säilymisen mahdollisimman koskemattomana.

Merkitään tiedoksi.

Pirkanmaan vaihemaakuntakaavatyössä "Elonkirjo ja energia" Kihniön alueella sijaitsevan Pohjasnevan (Peurainnevan eteläpuolella) alueella on tunnistettu jopa 16 voimalan potentiaalinen tuulienergian alue (ks. kuva 4). Alueen alustavassa tarkemmassa arvioinnissa Kihniön kunta yhdessä Pirkanmaan liiton kanssa kuitenkin jakoivat näkemyksen, jossa aluetta ei nähdä maakuntakaavan näkökulmasta tuulienergialle soveltuvaksi, johtuen välittömään läheisyyteen sijoittuvista luonto-, matkailu- ja virkistysarvoista.

Merkitään tiedoksi.

13/41

Pohjasneva, Kihniö

Alueen pinta-ala mahdollistaisi noin 16 voimalan sijoittamisen.

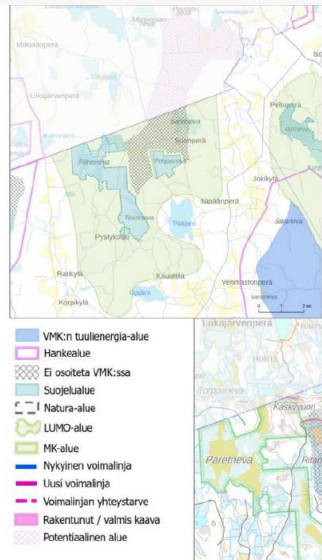
Alue sijoittuu Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 tunnistetulle ekosysteempipalvelujen kannalta merkittävälle alueelle (MK), joka on osa maakunnallista ja maakuntien välistä ekologista verkostoa.

Välittömään läheisyyteen sijoittuvat myös Päretkivenneva-Pohjoisneva-Teerinevan suojelualueet sekä Päretkivenneva-Teerinevan Natura-alueet, joiden suojeluperusteena ovat suoluontotyypit.

Alue sijoittuu uhanalaisen päiväpetolinnun reviirille.

Etelä-Pirkanmaan puolella alueen jatkeena on tunnistettu tuulienergialle potentiaalinen alue. Alueelle toteutettujen tarkastelujen perusteella tuulivoimaloilla voisi mahdollisesti olla haitallisia vaikutuksia uhanalaisen linnustoon.

Aluetta ei nähdä maakuntakaavan näkökulmasta tuulienergiatuotannolle soveltuvaksi.

Kuva 4. Pohjoisneva, Kihniö. Lähde: Kooste potentiaalisista tuulienergia-alueista (Taustaselvitys Pirkanmaan vaihemaakuntakaavan käynnissä olevassa laadintatyössä)

Lähimmät käynnissä olevat tuulivoimakaavahankkeet sijaitsevat n. 6 km:n etäisyydellä Käskyvuoresta. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaehdotuksessa Peurainnevan tuulipuistoalue sijoittuu n. 2,5 km:n etäisyydelle Käskyvuoresta. Peurainnevan aluetta ympäröivien erilaisten luonto- ja virkistysarvojen vuoksi tulee huomioida itse tuulivoima-alueen lisäksi sähkönsiirron vaikutukset.

Kihniön kunta toteaa, että ehdotuksen kaavamääräyksissä on jo huomioitu tärkeä merkintä: *Tuulivoimaloiden alueen g (Peurainneva, Seinäjoki) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida läheisen Käskyvuoren ulkoilu- ja retkeilyalueen virkistysarvojen säilyminen*. Kihniön kunta kuitenkin toteaa, että luontoon, matkailuun ja virkistykseen kohdistuvat vaikutukset ovat niin merkittäviä, että Peurainnevan tuulivoima-alue tulee poistaa Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavasta.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaehdotuksessa annetaan tuulivoimaan liittyvä yleinen suunnittelumääräys, jonka mukaan mm. "tuulivoiman ja siihen liittyvän sähkönsiirron suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset --- maisemaan, kulttuuriperintöön, virkistykseen --- luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologisiin yhteyksiin sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida eri tuulivoima-alueiden ja niihin liittyvän sähkönsiirron yhteisvaikutukset". Lisäksi Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaehdotuksessa annetaan Peurainnevan tuulivoimaloiden alueelle lausunnossa esiin tuotu aluekohtainen suunnittelumääräys, jolla ohjataan alueen yksityiskohtaisempaa suunnittelua siten, että Käskyvuoren ulkoilu- ja retkeilyalueen virkistysarvot säilytetään.

Etelä-Pohjanmaan liitto katsoo, että Käskyvuoreen kohdistuvien vaikutusten lieventämiseksi annettava suunnittelumääräys on maakuntakaavatasolla riittävä ja että tarkemmat selvitykset tulee tehdä osana yksityiskohtaisempaa suunnittelua maakuntakaavan suunnittelumääräys huomioiden. Vaikka virkistysalueiden läheisyys ei ole ollut Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa kategorisesti tuulivoimaloiden alueita rajaava tekijä, lopullinen arvio tuulivoima-alueen vaikutuksista tehdään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa esimerkiksi voimalamääriin ja -korkeuksiin perustuen, ja päätöksen tuulivoima-alueen kaavoittamisesta tekee todettuihin

	vaikutuksiin pohjautuen kunta, eli Peurainnevan tuulivoimaloiden alueen osalta Seinäjoen kaupunki.
--	--

Kristiinankaupungin kaupunki	Vastine
Hei! Kristiinankaupungin kaupunki antaa seuraavan lausunnon Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan kaavaehdotuksesta: Kristiinankaupungin yhtyy kirjaukseen Kaavaselostuksen sivulla 58: "Sähkönsiirtolinjat tulee toteuttaa maa- ja metsätalouden, asutuksen sekä luonnon monimuotoisuuden kannalta mahdollisimman vähäisin vaikutuksin". Kristiinankaupungin kaupungin vahva mielipide on, että kaapelikäytäviä ei saa vetää maanviljelyskäytössä oleville maille. Kristiinankaupunki puoltaa kohtuullisen palkkion maksamista niille maanomistajille, joiden maa-alueita käytetään sähkönsiirtoa varten, ja että uusia sähkötolppia varten käytetään mahdollisimman vähän maa-alueita.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta ja merkitsee sen tiedoksi.

Kuortaneen kunta	Vastine
Kuortaneen kunnan lausunto Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaehdotuksesta	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Kuortaneen kunta kiittää mahdollisuudesta lausua edelleen Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaehdotuksesta. Kunta on aiemmin lausunut maakuntakaavaluonnoksesta (kunnanhallitus 6.3.2023 § 309) sekä viranomaiskuulemisena maakuntakaavaehdotuksesta (kunnanhallitus 18.12.2023 § 499). Näissä lausunnoissa esille tuodut kunnan kannanotot eri aihepiirejä koskien ovat edelleen voimassa.

Nyt käsiteltävässä lausunnossa Kuortaneen kunta kiinnittää lisäksi huomiota seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

Viranomaiskuulemiskierroksen jälkeen Pauhusaaren tuulivoima-alue on jaettu kahteen osaan, joista Kuortaneen kunnan puoleinen alue on nimetty Leviäkankaaksi. Alue on pientynyt pohjoisosasta verrattuna aiemman kaavaehdotusversion Hietaharjunnevaan nähden. Sen sijaan Seinäjoen kaupungin (Nurmon) puoleinen alue maantie 697:n eteläpuolella on pysynyt pohjoisosastaan käytännössä entisen suuruisena. Kuortaneen kunta edellyttää, että näitä kahta aluetta tulee kohdella tasavertaisesti. Täten siis Kuortaneen puoleinen alue tien eteläpuolella tulee palauttaa entiseen kokoluokkaansa. Kaikkiaan Kuortaneen kunta muistuttaa jo aiemmassa kaavaehdotusta koskevassa lausunnossaan esille tuomastaan näkemyksestä siitä, että maakuntakaavan tulee olla mahdollistava ja kauas tulevaisuuteen katsova sekä että mahdolliset rajoitukset tulee katsoa hankekohtaisesti, ei maakuntakaavatasolla.

Etelä-Pohjanmaan liitto on antanut vastineensa Kuortaneen kunnan aiempiin lausuntoihin ja antaa tässä yhteydessä vastineen kaavaehdotuksen julkisen kuulemisen aineistosta annettuun lausuntoon.

Maakuntakaavaehdotuksessa on huomioitu kaavan viranomaisehdotukseen annettujen vastineiden (Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus 20.2.2024) mukaisesti vakiintuneet maakotkan ydinreviirit. Tuulivoimaloiden alueet on rajattu ydinreviirien ulkopuolelle yhtenäisin perustein koko maakunnan alueella.

Ydinreviirin huomioiminen on aiheuttanut rajausmuutoksen Pauhusaaren tuulivoimaloiden alueen pohjoisosaan ja alueen jakautumisen kahteen osaan, joista Kuortaneen puoleinen alue on nimetty Leviäkankaaksi.

Etelä-Pohjanmaan liitto tuo esiin, että maakuntakaava mahdollistaa tuulivoima-alueiden tarkemman sijoittumisen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Ympäristöministeriön ohjeen (5/2016) mukaan maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoima-alueiden laajuutta ja sijaintia voidaan yksityiskohtaisemmassa kaavassa muuttaa sillä edellytyksellä,

	että maakuntakaavan keskeiset ratkaisut ja tavoitteet eivät vaarannu. Tämä tuodaan esiin myös maakuntakaavaehdotuksen kaavaselostuksessa: "maakuntakaava osoittaa sille tarkoitettulla yleispiirteisellä tasolla tuulivoimaloiden sijoittamiseen soveltuvien alueiden rajat, mutta ei ratkaise voimaloiden lukumäärää, kokoa tai sijoittelua. Maakuntakaavan rajauksista poikettaessa on yleiskaavatasoisin selvityksin varmistuttava, etteivät maakuntakaavan keskeiset ratkaisut ja tavoitteet vaarannu. Maakuntakaavan aluerajaukset voivat siis tarkentua eli laajentua tai supistua yksityiskohtaisemman suunnittelun ja vaikutusten arvioinnin myötä. Keskeistä on arvioida, toteutuvatko maakuntakaavan tavoitteet tarkentumisesta huolimatta ja ovatko tarkentuneet aluerajaukset maakuntakaavan mukaisia suhteessa muihin maakuntakaavamerkintöihin. Mikäli ristiriitaisia muita maakuntakaavan merkintöjä tai periaatteita ei ole ja yksityiskohtaisempien selvitysten perusteella maakuntakaavan tavoitteet yhä toteutuvat, tuulivoimaloiden alueet voivat toteutua laajempina. Maakuntakaavan aluerajausten tarkentuminen edellyttää tapauskohtaista tarkastelua ja harkintaa. Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alue osoittaa tuulivoimamylyille soveltuvaa sijaintia, jolloin esimerkiksi melualueet voivat sijoittua rajausten ulkopuolelle." Tuulivoima-alueiden tarkemmat rajoitukset esimerkiksi luontoarvojen ja asutukseen kohdistuvien vaikutusten suhteen ratkaistaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.
--	---

Kaulalamminnevan itäpuolelta on poistettu maa- ja kalliokiviainesten ottamiseen soveltuva alue. Kuortaneen kunta kyseenalaistaa tämän merkinnän poistamisen ja tuo esille huomionsa siitä, että maakuntakaavaehdotuksesta puuttuvat Kuortaneelta esimerkiksi Rämälän ja Markkoskallion alueiden merkinnät maa- ja kalliokiviainesten ottamiseen soveltuvina alueina. Kunnan näkemyksen mukaan kaikki edellä mainitut alueet tulisi olla merkittynä maakuntakaavaan kyseisellä merkinnällä.

Maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen soveltuvan alueen merkinnällä osoitetaan maakuntakaavassa ne alueet, jotka on luokiteltu Pohjavesien suojelun ja kiviaineshuollon yhteensovittaminen (POSKI) -hankkeessa tehtyjen selvitysten perusteella luokkaan "maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen soveltuva alue" (muut luokat ovat "osittain soveltuva" ja "soveltumaton"). POSKI-hanke on Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen vetämä ja siinä on mukana Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan maakuntien liitot.

POSKI-hanke on ollut käynnissä samaan aikaan maakuntakaavan laadinnan kanssa. Hankkeessa on tehty tarkistuksia potentiaalisten maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen soveltuvien alueiden luokituksiin valmistuneiden inventointien ja aineistoon tehtyjen tarkistusten perusteella.

Kaulalamminnevalle osoitettiin maakuntakaavan valmistelussa viranomaisehdotukseen saakka maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen soveltuvan alueen merkintä, koska alueen luokitus POSKI-hankkeessa oli "maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen soveltuva alue". Alueen luokittelu on POSKI-hankkeen edetessä kuitenkin muuttunut ja uusi luokka on "maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen soveltumaton alue". Syynä luokituksen muutokseen on alueen luontoarvot.

POSKI-hankkeessa on arvioitu aiemman POSKI-hankkeen (1999) mukaisten alueiden ja GTK:n (2022) kartoittamien uusien potentiaalisten alueiden soveltuvuutta maa- tai

	kalliokiviainesten ottamiseen. Alueiden soveltuvuutta on arvioitu mm. poissulkevalla analyysillä. Hankkeessa ei ole kartoitettu toiminnassa olevia maa- ja kalliokiviaineksen ottamiseen soveltuvia alueita muuten kuin mahdollisten alueiden laajentamisten näkökulmasta. Myöskään maakuntakaavassa ei osoiteta merkintöjä pelkästään sen perusteella, että alueella on olemassa olevaa maa- tai kalliokiviainesten ottotoimintaa. Maakuntakaavassa merkinnät osoitetaan uuden ottotoiminnan ohjaamiseksi alueille, joissa sijaitsee määrällisesti, laadullisesti ja/tai sijainnin perusteella merkittäviä kiviainesvaroja, ja toisaalta potentiaalisten kalliokiviainesten ottamiseen soveltuvien alueiden huomioimiseksi muussa maankäytön suunnittelussa. Lausunnossa mainitut Rämälän ja Markkooskallion ottoalueet eivät ole mukana POSKI-hankkeen inventointi- ja selvitystyössä. Kaulalamminnevan, Rämälän ja Markkoskallion alueille ei osoiteta maakuntakaavassa maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen soveltuvan alueen merkintää vastineessa esiin tuotujen perustelujen ja POSKI-hankkeen luokitusten johdosta. Maa-ainesten ottoon tarvittavia lupia on kuitenkin mahdollista hakea myös muille kuin maakuntakaavassa osoitettaville alueille. Maakuntakaavassa osoitetaan kaavan laajimpiin kuuluva maa- tai kalliokiviaineksen ottamiseen soveltuva alue Kuortaneelle Häjyperkiön-Perähaudanmäen alueelle.
--	---

Teollisuuden kehittämisvyöhyke -merkintää ei maakuntakaavaehdotuksessa edelleenkään ole välillä Kuortaneen keskustaajama – Mäyryn risteys, vaikka kunta on tätä aiemmissa lausunnoissaan tuonut esille. Kantatie 66:n itäpuolen osalta on keskusteluissa tuotu esille valtakunnallista maisema-aluetta yhtenä perusteena merkinnän poisjättämiselle. Kunta huomauttaa, että kyseinen maisema-alue on poistunut, vaikka se vielä Kuortaneen keskustan ja Mäyryn osayleiskaava 2020:ssa on taustalla. Kunnan tahtotilana on muun muassa Mäyryn risteysalueen kehittäminen, jota tukee myös vuonna 2022 kunnanvaltuuston hyväksymä kunnan (kuntastrategialle alisteinen) strateginen aluesuunnitelma. Tätä tukee myös Mäyryn risteysalueen kehittäminen, johon eduskunta on myöntänyt suunnittelurahaa. Kunta näkee maakuntakaavassa huomioitavaksi, että kantatie 66:n läheisillä alueilla keskustaajamasta Mäyryn risteysalueen ympäristöön asti on mahdollista kehittää yritystoimintaa. Maakuntakaavalla on

[POSKI-hankkeen selvitysraportissa](#) on kuntakohtaista tietoa. Sen mukaan mm. "Häyperiön-Perähaudanmäen alustava raja-alue on pinta-alaltaan huomattavan suuri (250 ha), joten myös laskennallinen kiviainemäärä alueella on huomattava (50,8 milj. k-m³). Alueen kivilajien käyttökohdeluokitus on arvioitu kuuluvan luokkiin 1–3 eli yleiseen infra- ja talonrakentamiseen (1-luokka), betoniin (2-luokka) ja kantaviin rakenteisiin (3-luokka). --- Kuortaneen laskennallinen kiviainestarve vuoteen 2050 on noin 650 000– 780 000 k-m³."

Teollisuustoiminnan kehittämisvyöhykkeen merkintää ei lisätty Kuortaneenjärven itärannalle maakuntakaavan aiemmassa vaiheessa mahdollisen teollisuustoiminnan kanssa ristiriidassa olevien yleiskaavamerkintöjen vuoksi. Alueelle on keskustan ja Mäyryn osayleiskaavassa 2020 osoitettu mm. pientalovaltaisen asuntoalueen, lähivirkistysalueen sekä maa- ja metsätalousvaltaisen alueen, jolla on erityisiä ympäristöarvoja, merkinnät. Lisäksi kunnan kanssa on käyty keskustelu, jossa on todettu, että Mäyryn risteysalueen tällä hetkellä suunnitteilla olevat yritystoiminnot eivät vaadi maakuntakaavan teollisuusmerkintää, vaan katsottiin, että yleiskaavassa osoitettu palvelujen alueen merkintä turvaa alueen tavoitellun yritystoiminnan kehittymisen.

Lisätään teollisuustoiminnan kehittämisvyöhykkeen merkintä Kuortaneen keskustaajaman eteläpuolen ja Mäyryn risteysalueen välille kunnan lausunnossa esitetyn perusteella.

vaikutusta pitkälle tulevaisuuteen aina vuoteen 2050 saakka, joten sen mahdollistavuus tulee tässäkin yhteydessä olla konkreettista. Liite 1: Kuortaneen kunta on aiemmin lausunut maakuntakaavaluonnoksesta (kunnanhallitus 6.3.2023 § 309) sekä viranomaiskuulemisvaiheessa maakuntakaavaehdotuksesta (kunnanhallitus 18.12.2023 § 499). Etelä-Pohjanmaan liiton toimesta on ilmoitettu, että viranomaiskuulemisvaiheen jälkeen kaavaehdotukseen tehdyt Kuortaneen kuntaa koskevat muutokset liittyvät seuraaviin asioihin: - Pauhusaaren tuulivoimaloiden alueen jakautuminen kahteen osaan, joista Kuortaneen puoleinen tv-alue nimellä Leviäkangas. Rajaamisen syynä maakotkan ydinreviirin huomioiminen. Alue rajautunut pohjoisosasta hieman pienemmäksi kuin viranomaisehdotuksessa. - Maa- tai kalliokiviainesten ottamiseen soveltuvan alueen poistaminen Kaulalamminnevan itäpuolelta. Tähän perusteena ELY-keskuksen laatiman POSKI-selvityksen luokittelujen päivittyminen. Alueen luokittelua on selvityksessä tarkistettu ja uusi luokka on "kalliokiviainesten ottamiseen soveltumaton alue" (aiemmin "kalliokiviainesten ottamiseen soveltuva alue").	Merkintään tiedoksi.
---	-----------------------------

- Kuortaneen pohjoisosaan viranomais ehdotuksessa osoitetun Kotanevan sähköaseman sijainti on tarkentunut Fingridin kanssa käytyjen neuvottelujen perusteella ja uusi sijainti on Lapuan Ylikylän kohdalla.

- Maisemavaikutuksiin liittyen uusi muotoilu: yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, ettei tuulivoimarakentaminen merkittävästi heikennä valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden tai merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen maisemakuvaa.

- Petolintuvaikutuksiin liittyen uusi muotoilu: yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueilla todettujen suurten petolintujen reviireihin. Voimaloiden määrä ja sijainti tulee suunnitella siten, ettei merkittäviä yhteisvaikutuksia muodostu reviirille suunniteltavien muiden tuulivoimahankkeiden kanssa.

- Virkistysarvoihin liittyen uusi muotoilu: Tuulivoimaloiden alueen 28 (Jäkäläneva, Kuortane) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida läheisen Valkealammen alueen virkistysarvojen säilyminen.

Koko maakuntaa koskeviin suunnittelumääräyksiin tehdyt muutokset:

- Lisätty ekologistia yhteyksiä ja tulvariskien huomioimista koskevat suunnittelumääräykset.

- Tarkistettu mm. tuulivoiman, aurinkovoiman ja sähkönsiirron yleisiä määräyksiä. Muutokset on käyty kunnassa läpi. Nyt esitettävässä lausunnossa huomio keskittyy enimmäkseen viranomaiskuulemisen jälkeen muuttuneisiin asioihin. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n ehdotusvaiheen julkisen kuulemisen aineisto löytyy Etelä-Pohjanmaan liiton www-sivuilta osoitteesta: https://epliitto.fi/aluesuunnittelu-ja-liikenne/maakuntakaavan-uudistaminen/ Koko maakuntaa koskien maakuntakaavaehdotukseen viranomaiskuulemisen jälkeen tehdyt muutokset on koottu kaavaselostuksen sivuille 47 – 54.	
--	--

Kurikan kaupunki	Vastine
Lausunto sisältää valmistelutekstiä ennen ja jälkeen varsinaista päätöstä. Edellisen lausuntokierroksen jälkeen täydennyksiä tullut pääasiassa suunnittelumääräyksiin. Oleellisempia täydennyksiä suunnittelumääräyksissä:	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta. Merkitään tiedoksi.

- Viherkäytävät on nyt poistettu kaavakartasta merkintöinä ja lisätty suunnittelumääräyksiin.
- Tulva-alueet on poistettu kaavakartasta alueina ja lisätty suunnittelumääräyksiin.
- Aurinko- ja tuulivoimapuistoista annettuja suunnittelumääräyksiä on tarkennettu. mm. aurinkovoimaloihin soveltuvia alueita on tarkennettu.
- Sähkölinojen sijoittamisesta on suunnittelumääräyksiin tehty tarkennuksia.

Viheralueet

- Lamminjärvi Jalasjärvellä on lisätty viheralueeksi.

Liikenne ja verkostot

- Niinistönneva- Jurva- linjaus (huoltovarmuus).

Aluerakenne

- Maisemallisesti arvokkaat alueet ovat mahdollisesti ristiriidassa taajaman kehittämisen kanssa (Magneetti, Kivistönkylä).

Esittelijän ehdotus

Kaupunginhallitus esittää lausuntonaan Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaehdotuksesta seuraavaa: Kurikan kaupunki painottaa, ettei maisemallisesti arvokkaiden alueiden rajausta saisi estää taajamien kehittämistä Kurikassa.	Arvokkaiden maisema-alueiden merkinnät ovat alueiden erityisominaisuutta osoittavia merkintöjä, jotka eivät estä alueen kaavoittamista tai rakentamista. Merkinnät eivät ole aluevarausmerkintöjä. Arvokkaiden maisema-alueiden kehittämisessä oleellista on suunnittelun laatu, se että yleis- ja asemakaavoissa sekä muussa rakentamisen ohjaamisessa huomioidaan alueet suunnittelumääräyksessä kuvatulla tavalla.
--	--

Lappajärven kunta	Vastine
LAPPAJÄRVEN KUNNANHALLITUKSEN MIELIPIDE MAAKUNTAKAAVAN EHDOTUSVAIHEESEEN Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaehdotus on julkisesti nähtävillä 5.4.- 13.5.2024 alueen kunnissa. Osallisilla on mahdollisuus lausua mielipiteensä kaavaehdotuksesta. Kulttuuriympäristö Lappajärven kunta pyytää poistamaan kaikki aluerajaukset merkittäviltä rakennetuilta kulttuuriympäristöiltä ja merkitsemään arvorakennukset kohdemerkinnöillä tai rajaamaan alueet siten, että ne koskettavat vain	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta. Maakuntakaava laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain sekä maankäyttö- ja rakennusasetuksen mukaisesti. Maakuntakaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin (MRL 9 §).

arvorakennuksia. Lisäksi Lappajärven kunta pyytää poistamaan kaikki maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet Lappajärven kunnan alueelta.	Maankäyttö- ja rakennuslaissa veloitetaan huomioimaan rakennettu kulttuuriympäristö, sekä maiseman ja luonnon arvot useassa pykälässä ja kaikilla kaavatasoilla. Maakuntakaavaa laadittaessa <i>"on kiinnitettävä erityistä huomiota maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen"</i> (MRL 28 §). Kulttuuriperinnön käsite kattaa menneisyydestä perityt aineelliset ja aineettomat asiat. Rakennetut kulttuuriympäristöt ovat merkittävä osa aineellista kulttuuriperintöä. Yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon <i>"rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen."</i> (MRL 39 §) ja asemakaavan sisältövaatimusten mukaan <i>"rakennettua ympäristöä ja luonnonympäristöä tulee vaalia eikä niihin liittyviä erityisiä arvoja saa hävittää"</i> (MRL 54 §). Maakuntakaava ohjaa ja tukee kuntakaavoitusta sekä muuta alueidenkäytön järjestämistä osoittamalla, missä maakunnallisesti tai valtakunnallisesti erityisiä arvoja on. Maakuntakaavat keskittyvät valtakunnallisen ja maakunnallisen tason maankäytön kysymyksiin, joten maakuntakaavoihin merkitään myös maakunnallisesti arvokkaat alueet ja kohteet. Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt perustuvat laajoihin selvityksiin, viranomaisyhteistyöhön ja arvotusprosessiin, jossa myös kunnat ovat olleet osallisina. Arvokkaiden maisema-alueiden rajaukset perustuvat vuosina 2013–2014 tehtyihin selvityksiin, jotka on tehty
---	---

	ympäristöministeriön ohjeiden mukaan. Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet on merkitty myös voimassa olevaan Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaan merkinnällä "kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue". Maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden rajaukset ovat vireillä olevassa kaavassa pääosin samanlaiset kuin voimassa olevassa maakuntakaavassa. Maakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen rajaukset perustuvat vuosina 2016–2021 tehtyihin museoviraston/alueellisen museon ohjeistuksen mukaisiin maakunnallisiin inventointeihin, inventointien arvotukseen ja vuonna 2023 tehtyyn tarkistukseen. Huomioitavaa on, että rakennetut kulttuuriympäristöt koskevat nimensä mukaisesti ympäristöjä ja alueita, eivät yksittäisiä rakennuksia. Aluerajaukset ovat mittakaavaltaan ja tarkkuudeltaan maakuntakaavatasoisia. Mahdollinen rakennussuojelu tapahtuu yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa erillislaeilla tai kuntakaavoilla. Arvokkaiden maisema-alueiden merkinnät ovat alueiden erityisominaisuutta osoittavia merkintöjä, jotka eivät kategorisesti estä alueen kaavoittamista tai rakentamista. Merkinnät eivät ole aluevarausmerkintöjä. Tällaisten alueiden tai kohteiden kehittämisessä oleellista on suunnittelun laatu, se että yleis- ja asemakaavoissa sekä muussa rakentamisen ohjaamisessa huomioidaan alueet ja kohteet suunnittelumääräyksessä kuvatulla tavalla.
--	--

Lappajärven kunta vastustaa suunnittelumääräyksen lisäämistä valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittäville rakennetuille kulttuuriympäristöille ja arvokkaille maisema-alueille, jonka mukaan aluetta koskevasta merkittävästä hankkeesta tai suunnitelmasta on pyydettävä lausunto alueelliselta vastuumuseolta ja tarpeen mukaan valtion muilta keskeisiltä viranomaisilta, joiden toimialaa käsitellään. Määräys on hyvin tulkinallinen, asettaa maanomistajia hyvin eriarvoiseen asemaan ja vaikeuttaa merkittävästi hankkeiden toteuttamista. Tuulivoima Lappajärven kunnassa on käynnissä Iso-Saapasnevan alueelle osayleiskaavan laadinta. Kaavalla pyritään mahdollistamaan tuulivoimarakentaminen. Tällä hetkellä valmisteilla olevalla	Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja niiden rajaukset säilytetään kaavaehdotuksen mukaisina. Tarkistetaan uudelleenrajauksen tarve lausunnossa esitettyjen maakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen osalta. Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen ja arvokkaiden maisema-alueiden suunnittelumääräyksiin on lisätty lausuntopyynnön pyytämistä koskeva lause Alueellisen vastuumuseon ja Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen kanssa käydyn neuvottelun perusteella. Vastaava lausuntopyyntöä koskeva lause on myös voimassa olevassa Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa koskien valtakunnallisesti arvokkaita kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeitä alueita. Lausuntopyynnön ei katsota juurikaan muuttavan nykyistä lausumiskäytäntöä. Lisäksi lausuntopyynnön pyytämistä on rajattu siten, että se tulee suunnittelumääräyksen mukaisesti pyytää vain merkittävästä hankkeesta tai suunnitelmasta. Lausuntopyynnön pyytämistä koskeva lause säilytetään suunnittelumääräyksissä. Merkitään tiedoksi.
---	---

kaavalla mahdollistetaan seitsemän (7) tuulivoimalan rakentaminen. Maakuntakaavasta on poistettu Iso-Saapasnevan alue potentiaalisena tuulivoima-alueena. Maakuntakaavan alkuvaiheessa alue esitettiin kaavaluonnoksessa, mutta poistettiin lopulta oletetun, ei tutkitun, metsäpeuroihin liittyvien syiden vuoksi. Kaava-aineistossa on tuotu esille se, että metsäpeura olisi Suomessa NT, silmällä pidettävä laji. Näin todetaan punaisessa kirjassa. Lähteessä https://biodiversity.europa.eu/species/1534 metsäpeura on luokiteltu elinvoimaiseksi LC, eläimeksi, joten sen kanta on todetusti vahvempi kuin on annettu Suomessa silmällä pidettävästä ymmärtää. FCG:n raportin mukaan metsäpeura ei ole uhanalainen tai erityisesti suojeltu laji. Lajia ei ole sisällytetty myöskään luontodirektiivin liitteen IV(a) tiukasti suojeltuihin lajeihin, joiden lisääntymis- ja levähdyspaikat ovat luonnonsuojelulain 78§:n mukaisesti suoraan suojeltuja. Metsäpeura on kuitenkin luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY (luontodirektiivi) liitteessä II (a) tarkoitettu eläinlaji, jonka suojelemiseksi on osoitettava erityisten suojelutoimien alueita (Natura-alueita). Sen myötä metsäpeuraa koskevat luonnonsuojelulainsäädännöstä tulevat velvoitteet niillä Natura-alueilla, joilla toteutetaan metsäpeuran elinympäristön	ks. vastine alla Maakuntakaava laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain sekä maankäyttö- ja rakennusasetuksen mukaisesti. Lain mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota mm. luonnonarvojen vaalimiseen (MRL 28 §). Maakuntakaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin (MRL 9 §). Metsäpeura kuuluu luontodirektiivin liitteen II lajeihin, eli Euroopan Unionin tärkeinä pitämiin lajeihin, joiden suotuisa suojelutaso on pyrittävä säilyttämään tai palauttamaan. Laji on riistaeläin ja kuuluu Suomen lajiston uhanalaisuusarvioinnin
---	---

suojelua. Iso Saapasnevan hankealueen läheisyydessä ei ole sellaisia Natura-alueita, joiden suojeluperusteena olisi metsäpeura. Lähimmät tällaiset Natura-alueet ovat noin 15 km alueen kaakkoispuolelle sijoittuva Ruokkaannevan Natura-alue sekä noin 17 km alueen koillispuolelle sijoittuva Pilvinevan Natura-alue. FCG toteaa raportissaan, että Mikäli Iso Saapasnevan alueelle suunnitellut tuulivoimalat tosiasiallisesti karkottaisivat vaeltavia metsäpeuroja tuulivoimapuiston alueelta, on metsäpeurojen edelleen mahdollista vaeltaa Lappajärven pohjoispuolista reittiä joko tuulivoimapuiston etelä- tai pohjoispuolitse. Etenkin tuulivoimapuiston pohjoispuolelle jää Evijärven asutus- ja peltoalueiden ja hankealueen väliin noin viiden kilometrin laajuinen, metsävaltainen alue, joka ei ominaisuuksiltaan merkittävästi poikkea Iso Saapasnevan alueesta. Aiemmin esitetyn perusteella hankealueen pohjoispuolelle sijoittuvien turvetuotantoalueiden tai harvaan sijoittuvan asutuksen ei arvioida estävän peuroja liikkumasta tätä kautta. Tuulivoimapuiston kiertämisestä aiheutuu peuroille vain vähän ylimääräistä energiankulutusta, sillä matka on hyvin lyhyt suhteutettuna peurojen koko vaelluskauden aikana kulkemaan matkaan, joka on vähintään kymmeniä – parhaimmillaan jopa satoja kilometrejä. On myös mahdollista, että peurat eivät väistä toiminnassa olevia tuulivoimaloita, vaan kulkevat vaelluskaudella myös voimaloiden välistä. Voimalat sijoittuvat keskimäärin noin kilometrin etäisyydelle toisistaan, eivätkä niiden pyörivät lavat	(2019) mukaan suojelustatukseltaan silmälläpidettäviin lajeihin. Metsäpeurakannan yksilömäärä on pieni ja sen vuoksi kannan herkkyyys mahdollisille elinympäristön muutoksille on suuri. Noin 40 % lajin koko maailmankannasta elää Suomenselän populaatiossa. Metsäpeuran hoitosuunnitelmassa (Maa- ja metsätalousministeriö 2023) metsäpeurakannan elinvoimaisuuden merkittävimiksi haasteiksi on tunnistettu maankäytön muutokset tuulivoimarakentamisen muodossa ja suurpetokannan kasvu. Maakuntakaavassa on voitava varmistua siitä, että metsäpeuran hyödyntämien vaellusreittien ja laidunalueiden läheisyyteen osoitettavien tuulivoimaloiden toteuttaminen on mahdollista ottaen huomioon myös niiden yhteisvaikutukset. Kun otetaan huomioon maakuntakaavan tehtävä tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden ohjaamisessa, kaavan toteuttamisen yhteisvaikutusten selvittämistä ei voida jättää pelkästään yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tehtäväksi. Iso Saapasnevan aluetta koskevissa lausunnoissa ja asiantuntijoiden kanssa käydyssä vuorovaikutuksessa on mm. esitetty alueen poistamista kaavasta metsäpeuraan kohdistuvien haitallisten vaikutusten vuoksi (Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Luonnonvarakeskus), sekä tuotu esiin alueen merkitys maailman tärkeimpänä metsäpeurojen kesä- ja talvilaidunten välisenä vaelluskäytävänä, jolle ei tulisi tuottaa häiriövaikutusta tuulivoimarakentamisella (Suomen
---	---

välttämättä näy peurojen näkökentässä peitteisellä metsäalueella. Iso Saapasnevan tuulivoimapuistosta metsäpeuralle kohdistuvien vaikutusten jäämistä korkeintaan kohtalaiselle tasolle tukevat kuitenkin seuraavat käsitykset: Tuulivoimapuisto on kooltaan pieni. Alueelle on suunniteltu vain seitsemän voimalaa, jotka muodostavat alle kahden kilometrin laajuisen vyöhykkeen, joka on vastakkainen metsäpeurojen vaellusreittiin nähden. Lappajärven ja Evijärven taajaman väliselle alueelle jää voimaloiden 3,5 kilometrin häiriövaikutusvyöhykekin huomioiden vaellukselle riittävästi rauhallista aluetta. Metsäpeurojen on laadituissa selvityksissä (sekä Luonnonvarakeskuksen aineiston mukaan) todettu jo nyt vaeltavan myös tuulivoimapuiston pohjoispuolitse. Vaikka metsäpeurat suosivatkin nykytilanteessa tuulivoimapuiston metsäisiä selännealueita kulkureittinään, voi suosiminen johtua myös siitä, että alue tarjoaa ravintoa vaeltaville peuroille (selännealueiden jäkäläköt) tai siitä, että kulku selännealueiden kautta on helpompaa tai reitti lyhyempi – syy ei välttämättä ole yksinomaan infrastruktuurin välttäminen. Metsäpeurojen herkkyyden tiedetään yleisesti olevan vaelluskaudella alhaisempi. Havaintojen perusteella metsäpeurat kulkevat Lappajärven pohjoispuolisella	riistakeskus). Luonnonvarakeskus on neuvotteluissa tuonut esiin alueen sijoittumisen metsäpeurojen vaelluksen pullonkaula-alueena, jolle ei ole vaihtoehtoista reittiä ja jollaista ei ole muualla lajin esiintymisalueella. Toisaalta Lappajärven kunta on lausunnossaan esittänyt alueen osoittamista maakuntakaavassa laajemmalla kaavaluonnoksen mukaisella rajauksella. Maakuntakaavaluonnoksen tuulivoimaloiden alueen merkintä olisi mahdollistanut laajemman tuulivoimaloiden alueen kuin Iso Saapasnevan alueella käynnissä olevassa osayleiskaavassa on nyt tarkastelussa. Maakuntakaavassa tehdyn kokonaisarvioinnin ja kaavan laadinnan aikana käytössä olevien tietojen perusteella alueella ei ole MRL:n mukaisia edellytyksiä laajemman tuulivoimaloiden alueen merkinnän osoittamiselle. Kokonaisarvioinnin tulos perustuu yllä esitettyihin perusteisiin lajin statuksesta, kannan ominaisuuksista ja elinvoimaisuuden uhista, Iso Saapasnevan alueen keskeiseen ja korvaamattomaan merkitykseen metsäpeuran Suomenselän populaation vaellusreittinä, laajemman tuulivoima-alueen rakentamisen vaikutusten arvioinnin tuloksiin (merkittävät haittavaikutukset populaatiolle) sekä maankäyttö- ja rakennuslain maakuntakaavalta edellyttämiin riittäviin selvityksiin ja luonnonarvojen vaalimiseen kaavassa. Kuten lausunnossa tuodaan esiin, Lappajärven Iso Saapasnevan alueen läheisyydessä ei ole Natura 2000 -verkostoon kuuluvia alueita, joilla metsäpeura olisi
--	--

vaellusreitillä myös alueen turvetuotantoalueiden sekä peltoalueiden kautta ja niiden on pakko vaeltaa myös melko tiiviin asutuksen läheisyydestä (Väljoen alue). Metsäpeurojen vaellusvietti on voimakas, eikä pinta-alaltaan pieni tuulivoimapuisto todennäköisesti estä peurojen kulkua talvi- ja kesälaidunalueiden välillä. Metsäpeura on suojeltu ainoastaan Natura-alueella. Lappajärven Iso-Saapasnevan alue ei ole Natura-alueella, eikä sen läheisyydessä ole Natura-aluetta. Perusteita Iso-Saapasnevan poistamiselle ei tämän suhteen ole. Luonnonvarakeskus Luke on esittänyt, että metsäpeura tulisi suojella viiden kilometrin läheisyydessä Natura-aluetta. Kyseinen perustelu on oletamus, eikä näin ollen perustu mihinkään. Laissa ei ole mainintaa suojaetäisyyksistä. ELY-Keskus ja Luonnonvarakeskus ovat tuoneet lausunnoissaan ilmi sen, että metsäpeuraa kohtaan ei ole tutkittua tietoa. Ilman tutkittua tietoa on kohtuutonta poistaa Iso-Saapasnevan kohdalta potentiaalinen tuulivoima-alue. Varovaisuusperiaatetta ei tule käyttää niin, että se aiheuttaa varmasti kunnalle ja kunnille kohtuuttomat vahingot niin, että mahdolliset vihreän siirtymät investoinnit vaarantuvat.	suojeluperusteena mainittu laji. Iso Saapasnevan alueen osalta maakuntakaavaratkaisuun ei näin ollen ole vaikuttanut Natura 2000 -alueisiin kohdistuvat vaikutukset. Iso Saapasnevan alueella on kuitenkin edelleen maakuntakaavan estämättä mahdollista edistää kuntakaavoituksella suppeampaa aluetta. Tällä hetkellä voimassa olevan maakuntakaavan mukaan alueelle voidaan toteuttaa enintään 9 voimalan tuulivoimahanke. Edellä esitetyn lisäksi Etelä-Pohjanmaan liitto on saanut Abo Wind Oy:lta Iso Saapasnevan tuulivoimahankkeen asiantuntijalausunnon (FCG 2024) koskien hankealueen metsäpeuratilannetta. Kyseinen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tehty selvitys osoittaa maakuntakaavassa tehdyn kokonaisarviointin tapaan, että laajempi tuulivoima-alue sijoittuisi metsäpeuran vaelluksen merkittävimmille painopistealueille, mutta alueelle voi olla toteutettavissa suppeampi tuulivoima-alue, mikäli käynnissä olevan hankkeen lisäselvityksissä voidaan osoittaa, ettei siitä aiheudu etenkin Suomenselän metsäpeurapopulaatiolle merkittäviä haitallisia vaikutuksia. Nämä arvioinnit tehdään osana alueen yleiskaavoitusta. Hanketta on sen aiemmassa vaiheessa rajattu alkuperäisestä laajemmasta suunnitelmasta mm. metsäpeuraan ja maisemiin kohdistuvien vaikutusten lieventämiseksi. Maakuntakaavan laadinta perustuu laadinnan aikaiseen parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon. Maakuntakaavan
---	---

Sitowisen teettämässä raportissa Metsäpeuran esiintyminen Limakon tuulipuistoalueella – metsästysseurojen jäsenten haastattelut tutkimuksessa on tuotu esiin johtopäätöksenä seuraavia asioita: Selvitystä varten haastatelluilta Limakon alueen metsästysseurojen jäseniltä saatujen havaintojen mukaan Limakon tuulipuiston toiminta ei ole vaikuttanut metsäpeurojen määrään vähentävästi lukuun ottamatta hankkeen rakentamisvaihetta. Osa metsästäjistä koki, että metsäpeurojen määrä on kasvanut tuulipuiston käytönoton jälkeen ja osa koki, että kanta on pysynyt ennallaan. Suurin osa selvitykseen haastatelluista perusteli havaitsemiaan muutoksia metsäpeurojen määrissä muilla tekijöillä kuin tuulipuiston käyttöön ottamisella. Muina tekijöinä tuotiin esille esimerkiksi ravinto, pedot tai tiet, joita peurat käyttävät liikkumiseen. Muiden peura- ja hirvieläinten kantojen koettiin pysyvän ennallaan ja kauristen määrän kasvavan. Haastatelluilta Limakon alueen metsästäjiltä saadut havainnot	tulevien päivitysten yhteydessä hyödynnetään senhetkisiä tietoja esimerkiksi tuulivoiman vaikutuksista metsäpeuraan. Tuulivoimatuotannon vaikutuksista metsäpeuroihin ollaan tuottamassa tutkimustietoa parhaillaan käynnissä olevassa Luonnonvarakeskuksen ja tuulivoima-alan toimijoiden hankkeessa Metsäeläinten esiintyminen ja elinympäristöjen käyttö tuulivoiman lähialueilla (WINDLIFE). Hanke päättyy vuonna 2027 ja sen tutkimustuloksia voidaan jatkossa hyödyntää tuulivoimaloiden alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Luonnonvarakeskuksen kansainvälisen koostejulkaisun (2023) mukaan useilla lajeilla tapahtuu tuulivoiman vuoksi "siirtymistä" (esim. käyttäytyminen, runsaus, eloonjääminen). Vaikutukset ulottuvat keskimäärin 500 – 5000 metrin etäisyydelle. Vaihtelua aiheutui tutkimuksen mukaan mm. iästä, sukupuolesta ja elinkierron vaiheesta riippuen, eli samat lajit voivat tilanteesta riippuen sekä välttää että suosia tuulivoima-alueita esimerkiksi elinkierron eri vaiheissa. Maakuntakaavaratkaisussa ei ole käytetty kilometrimääräisiä suojaetäisyyksiä tuulivoimaloiden alueiden ja metsäpeuran keskeisten vaellus- ja laidunnusalueiden välillä. Muistutuksessa viitataan Limakon tuulivoimahankkeen yhteydessä metsästäjille toteutettuun kyselyyn. Hankkeen sijoittumisesta suhteessa metsäpeuran talvi- ja kesälaidunalueille sekä kyseisen vuoden talvilaskennoissa
--	--

Lisäksi selvityksissä on selkeää näyttöä siitä, ettei metsäpeuran elinoloille ja kannalle aiheudu haittaa tuulipuistoista. 2. aluekohtaisten suunnittelumääräysten antaminen tuulivoima-alueiden osalta maakuntakaavassa on tarpeetonta ja aluekohtaiset suunnittelu määräykset tulisi poistaa, koska ympäristölainsäädäntö edellyttää aluekohtaisten suunnittelu määräysten mukaisten vaikutusten selvittämistä tuulivoimahankkeissa.	Maakuntakaava laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti. Maankäyttö- ja rakennuslain 32 § mukaan "maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi". Maakuntakaavaa ei laadita ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) 3 §:ssä tarkoitetun hankkeen toteuttamiseksi (MRL 9 §). MRL 30 §:n mukaan "maakuntakaavassa annetaan määräyksiä, joita kaavan tarkoitus ja sen sisällölle asetettavat vaatimukset huomioon ottaen tarvitaan maakuntakaava-aluetta suunniteltaessa tai rakennettaessa (maakuntakaavamääräykset)". Maakuntakaavan sisältövaatimuksista säädetään MRL:n pykälässä 28 § mm. seuraavasti: "kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota --- 2) alueiden käytön ekologiseen kestävyyteen --- 6) maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen; sekä 7) virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyyteen". Maakuntakaavassa annetaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti suunnittelumääräyksiä, jotka ovat maakuntakaavan yleispiirteisyys huomioiden tarpeellisia yksityiskohtaisemman
--	--

	suunnittelun ohjaamiseen maakuntakaavan sisältövaatimusten seikat huomioiden. Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:n mukaan "selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset --- 3) kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin --- 5) kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön". Tuulivoimaloiden alueille annetut aluekohtaiset suunnittelumääräykset perustuvat maakuntakaavan selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin. Ympäristöministeriön ohjeen (5/2016) mukaan "maakuntakaavassa voidaan antaa kaavamääräyksiä. Suunnittelumääräyksillä annetaan esimerkiksi luontoarvoihin, maisemaan tai kulttuuriympäristöön liittyviä rajoituksia ja reunaehdoja tuulivoimarakentamisen yksityiskohtaisemmalle suunnittelulle. Maakuntakaavan rakentamismääräyksillä voidaan tarvittaessa määritellä myös tuulivoimaloiden lukumäärä, suurin sallittu kokonaiskorkeus tai tuulivoimaloiden sijoittelun periaatteet alueella. Rakentamismääräyksen antaminen edellyttää ehdollisen rakentamisrajoituksen antamista määräyksen tarkoittamalle alueelle. Maakuntakaavassa voidaan antaa myös suojelumääräyksiä, mikäli tuulivoima-alueella tai sen läheisyydessä on erityisiä ympäristöarvoja". Tuulivoimaloiden alueille annetut aluekohtaiset suunnittelumääräykset noudattavat ympäristöministeriön ohjetta.
--	--

3. valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittäviltä rakennetun kulttuuriympäristön ja arvokkaiden maisema-alueiden osalta tulee poistaa	Vastaavia aluekohtaisia suunnittelumääräyksiä annetaan Etelä-Pohjanmaan voimassa olevassa maakuntakaavassa osoitettaville tuulivoimaloiden alueille. Etelä-Pohjanmaan liitto on saanut kaavan laadinnan aikana mm. ympäristöministeriöltä palautetta siitä, että aluekohtaiset suunnittelumääräykset ovat hyvä väline tarkentaa maakuntakaavan ohjausta silloin, kun kyseessä on esim. herkät luonto-, maisema- tai kulttuuriympäristökohteet, joihin kohdistuvia vaikutuksia on erityisesti kyettävä hallitsemaan. Ympäristöministeriö on lausunnossaan esittänyt aluekohtaisten määräysten tarkentamista siten, että niissä yksilöitäisiin esim. arvokkaat maisema-alueet, joihin tulee kiinnittää erityistä huomiota haitallisten vaikutusten välttämiseksi tuulivoima-alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Etelä-Pohjanmaan liitto ei ole yksilöinyt erityisesti huomioitavia arvokohteita (pl. kahden tuulivoimaloiden alueen osalta) säilyttääkseen suunnittelumääräysten maakuntakaavatasoisen yleispiirteisyyden. Tuulivoimaloiden alueille annettavat aluekohtaiset suunnittelumääräykset säilytetään maakuntakaavassa vastineessa esitettyjen perustelujen johdosta. ks. vastine aiemmin
--	---

suunnittelumääräys, jonka mukaan aluetta koskevasta merkittävästä hankkeesta tai suunnitelmasta on pyydetty lausunto alueelliselta vastuumuseolta ja tarpeen mukaan valtion muilta keskeisiltä viranomaisilta, joiden toimialaa käsitellään. 4. Rakennetun kulttuuriympäristöjen alueiden rajaukset tulee muuttaa koskemaan kohdemerkintöinä arvokkaita rakennuksia. 5. Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet tulee poistaa Lappajärven kunnan alueelta, koska ne edustavat tavanomaista Etelä-Pohjalaista järvimaisemaa.	ks. vastine aiemmin Maakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta, Lappajärven maisemat, arvioidaan seuraavasti: <i>"Lappajärvi muodostaa Pohjanmaalle poikkeuksellisen kulttuurimaisemakokonaisuuden, jonka elinvoimaisuutta luonnehtivat järven rantavyöhykkeelle keskittynyt tiivis ja kerroksellinen asutus raittikylineen sekä viljelyksessä säilyneet rantapellot. Lappajärven syntyyn liittyvä meteoriittitörmäys on ainutlaatuinen luonnonhistoriallinen erityispiirre, joka on luonut perustan alueen kehittymiselle merkittäväksi kulttuurimaisemaksi. Nykyään Lappajärvi on maisemamaakuntansa edustavimpia virkistysympäristöjä, jonka arvot säilyvät määrätietoisella maisemanhoidolla ja rakentamisen ohjauksella."</i> Lähde: Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet - Ehdotukset Pohjanmaan, Etelä- ja Keski-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi. ProAgria Etelä-Pohjanmaa & Pohjanmaan, Etelä- ja Keski-Pohjanmaan liitot (2013). Muuten ks. vastine aiemmin.
--	--

Lähteet Sitowise, Metsäpeuran esiintyminen Limakon tuulipuistoalueella- metsästyseurojen jäsenten haastattelut Sweco, Kokkonevan Tuulipuisto, Metsäpeuran vaikutusten arvioinnin vastine FCG, Iso Saapasnevan tuulivoimahanke, Vaikutukset metsäpeuraan, asiantuntijalausunto, Tiina Mäkelä	Merkitään tiedoksi.
---	----------------------------

Lapuan kaupunki	Vastine
Lapuan kaupungin lausunto/ Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaehdotus Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaehdotus on julkisesti nähtävillä 5.4.-13.5.2024 alueen kunnissa. Osallisilla on mahdollisuus lausua mielipiteensä kaavaehdotuksesta. Aluerakenne Lapuan kaupunki huomauttaa edelleen, että nykyinen asemakaava sallii Novaparkin alueelle rakennettavan vähittäiskaupan alueen, jonka enimmäiskerrosala on 58 000 k-	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti vähittäiskaupan suuryksiköiden ensisijainen sijaintipaikka on keskustatoimintojen alue. Keskustojen ulkopuolisille alueille vähittäiskaupan seudullisesti merkittäviä suuryksiköitä voidaan sijoittaa maakuntakaavalla MRL:n vähittäiskauppaa koskevien

m2. Lapuan kaupungin aikaisemmin antamaa lausuntoa ei ole otettu tältä osin maakuntakaavaehdotuksessa huomioon. Lapuan kaupunki katsoo, että vähittäiskaupan suuryksikön osalta Novaparkin enimmäiskerrosala tulee olla asemakaavan mukaisesti 58 000 k-m2. Tuulivoima Maakuntakaavassa on annettu tuulivoima-alueille yleisten suunnittelumääräysten lisäksi aluekohtaisia suunnittelumääräyksiä, jotka koskevat Lapualla sijoittuvan Hietikonnevan osalta petolintujen reviireiden, valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden tai merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen maisemakuvan ja Hirvijärven virkistysalueen virkistysarvojen säilymisen huomioimisesta yleiskaavan laadinnassa. Ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain mukaisesti ne tuulivoimalahankkeet, joiden yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 45	erityisten säädösten (§ 71 a-d) nojalla selvityksiin ja vaikutusten arviointiin perustuen. Etelä-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavassa II ja sitä varten laadituissa kaupan selvityksissä on tarkasteltu Lapuan Novaparkin vähittäiskaupan suuryksikön merkintää ja alue on todettu soveltuvan vähittäiskaupan suuryksiköiden sijaintipaikaksi (enimmäismitoitus 20 000 k-m2). Alue on rakentumaton, joten Etelä-Pohjanmaan liitto katsoo, että mitoitus on edelleen riittävä. Maankäytön tilanne ei ole olennaisesti muuttunut vaihemaakuntakaavan II voimaantulosta. Alueella voimassa olevat asema- ja yleiskaavat ohjaavat kehitystä ja niiden rakennusoikeudet ovat edelleen voimassa. Maakuntakaavassa osoitettu mitoitus astuu voimaan, mikäli kuntakaavoja muutetaan. Maakuntakaava laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti. Maankäyttö- ja rakennuslain 32 § mukaan "maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi". Maakuntakaavaa ei laadita ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) 3 §:ssä tarkoitetun hankkeen toteuttamiseksi (MRL 9 §). MRL 30 §:n mukaan "maakuntakaavassa annetaan määräyksiä, joita kaavan tarkoitus ja sen sisällölle asetettavat vaatimukset huomioon ottaen tarvitaan maakuntakaava-aluetta suunniteltaessa tai rakennettaessa (maakuntakaavamääräykset)". Maakuntakaavan
---	--

megawattia, arvioidaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä. Lisäksi arviointimenettelyä sovelletaan yksittäistapauksissa sellaiseen hankkeeseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan edellä mainittujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia. Toimivaltainen ympäristöviranomainen arvioi harkinnanvaraisten hankkeiden osalta ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tarpeellisuuden. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn sisällöstä on säädetty lailla. Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä edellyttää petolintujen reviireiden, valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden tai merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen maisemakuvan ja virkistysalueen virkistysarvojen säilymisen huomioimisen hankkeiden suunnittelussa ja toteuttamisessa. Tuulivoima-alueiden osoittaminen maakuntakaavassa tukee EU:n ilmastotavoitteiden saavuttamista. Uusiutuvan energian osalta EU:n yleistavoite on, että uusiutuvalla energialla tuotetaan 42,5 % energiasta vuoteen 2030 mennessä. Suomelle tärkeimpiä teemoja ovat olleet bioenergia, liikenne ja uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyt. Uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyjen osalta tavoitteena on kartoittaa potentiaaliset alueet ja sujuvoittaa lupamenettelyjä. Lapuan kaupunki katsoo, että aluekohtaisten suunnittelumääräysten antaminen maakuntakaavassa on tarpeetonta ja aluekohtaiset suunnittelumääräykset tulisi	sisältövaatimuksista säädetään MRL:n pykälässä 28 § mm. seuraavasti: "kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota --- 2) alueiden käytön ekologiseen kestävyyteen --- 6) maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen; sekä 7) virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyyteen". Maakuntakaavassa annetaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti suunnittelumääräyksiä, jotka ovat maakuntakaavan yleispiirteisyys huomioiden tarpeellisia yksityiskohtaisemman suunnittelun ohjaamiseen maakuntakaavan sisältövaatimusten seikat huomioiden. Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:n mukaan "selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset --- 3) kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin --- 5) kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön". Tuulivoimaloiden alueille annetut aluekohtaiset suunnittelumääräykset perustuvat maakuntakaavan selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin. Ympäristöministeriön ohjeen (5/2016) mukaan "maakuntakaavassa voidaan antaa kaavamääräyksiä. Suunnittelumääräyksillä annetaan esimerkiksi luontoarvoihin, maisemaan tai kulttuuriympäristöön liittyviä rajoituksia ja reunaehdoja tuulivoimarakentamisen yksityiskohtaisemmalle suunnittelulle. Maakuntakaavan rakentamismääräyksillä voidaan tarvittaessa määritellä myös tuulivoimaloiden
---	--

poistaa, koska lainsäädäntö edellyttää aluekohtaisten suunnittelumääräysten mukaisten vaikutusten selvittämistä tuulivoimahankkeissa. Suunnittelumääräyksiä tulisi antaa maakuntakaavassa vain niiltä osin kuin se on tarpeen.	lukumäärä, suurin sallittu kokonaiskorkeus tai tuulivoimaloiden sijoittelun periaatteet alueella. Rakentamismääräyksen antaminen edellyttää ehdollisen rakentamisrajoituksen antamista määräyksen tarkoittamalle alueelle. Maakuntakaavassa voidaan antaa myös suojelumääräyksiä, mikäli tuulivoima-alueella tai sen läheisyydessä on erityisiä ympäristöarvoja". Tuulivoimaloiden alueille annetut aluekohtaiset suunnittelumääräykset noudattavat ympäristöministeriön ohjetta. Vastaavia aluekohtaisia suunnittelumääräyksiä annetaan Etelä-Pohjanmaan voimassa olevassa maakuntakaavassa osoitettaville tuulivoimaloiden alueille. Etelä-Pohjanmaan liitto on saanut kaavan laadinnan aikana mm. ympäristöministeriöltä palautetta siitä, että aluekohtaiset suunnittelumääräykset ovat hyvä väline tarkentaa maakuntakaavan ohjausta silloin, kun kyseessä on esim. herkät luonto-, maisema- tai kulttuuriympäristökohteet, joihin kohdistuvia vaikutuksia on erityisesti kyettävä hallitsemaan. Ympäristöministeriö on lausunnossaan esittänyt aluekohtaisten määräysten tarkentamista siten, että niissä yksilöitäisiin esim. arvokkaat maisema-alueet, joihin tulee kiinnittää erityistä huomiota haitallisten vaikutusten välttämiseksi tuulivoima-alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Etelä-Pohjanmaan liitto ei ole yksilöinyt erityisesti huomioitavia arvokohteita (pl. kahden tuulivoimaloiden alueen osalta) säilyttääkseen
---	--

Kulttuuriympäristö

Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen ja arvokkaiden maisema-alueiden suunnittelumääräyksiin on lisätty edellisen ehdotusvaiheen kuulemisen jälkeen, että aluetta koskevasta merkittävästä hankkeesta tai suunnitelmasta on pyydettävä lausunto alueelliselta vastuumuseolta ja tarpeen mukaan valtion muilta keskeisiltä viranomaisilta, joiden toimialaa käsitellään.

Maakuntakaavaehdotuksessa on esitetty useita merkittäviä kulttuuriympäristöjä aluemerkinä Lapuan kaupungin alueelle. Lapuan kaupungin aikaisemmin antamia lausuntoja aluemerkinä muuttamisesta kohdemerkinnöiksi ei ole otettu huomioon. Lisäksi maakuntakaavaehdotuksessa on esitetty kaikki Lapuan kaupungin pääasialliset haja-asutusalueen rakentamisalueet joko valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaina maisema-alueina. Maakuntakaavassa ei ole tarpeen esittää aluemerkinä Lapuan kaupungin alueelle näin laajasti merkittäviä

suunnittelumääräysten maakuntakaavatasoisen yleispiirteisyyden.

Tuulivoimaloiden alueille annettavat aluekohtaiset suunnittelumääräykset säilytetään maakuntakaavassa vastineessa esitettyjen perustelujen johdosta.

Maakuntakaava laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain sekä maankäyttö- ja rakennusasetuksen mukaisesti.

Maakuntakaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin (MRL 9 §).

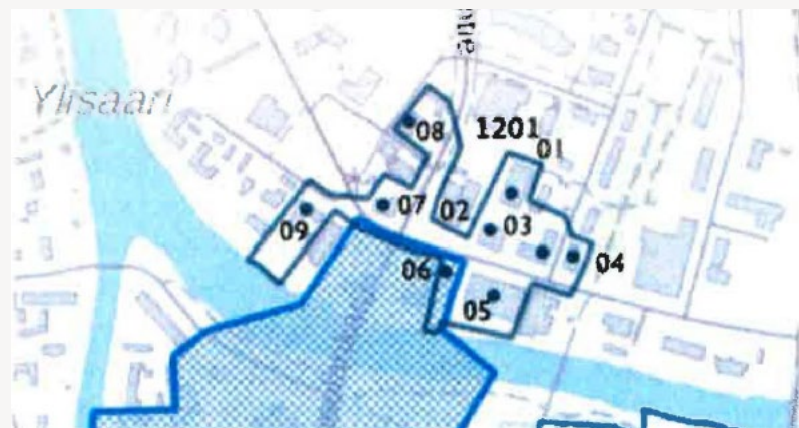
Maankäyttö- ja rakennuslaissa veloitetaan huomioimaan rakennettu kulttuuriympäristö, sekä maiseman ja luonnon arvot useassa pykälässä ja kaikilla kaavatasoilla.

Maakuntakaavaa laadittaessa *"on kiinnitettävä erityistä huomiota maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen"* (MRL 28 §). Kulttuuriperinnön käsite kattaa menneisyydestä perityt aineelliset ja aineettomat asiat.

Rakennetut kulttuuriympäristöt ovat merkittävä osa aineellista kulttuuriperintöä. Yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon *"rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen."* (MRL 39 §) ja asemakaavan sisältövaatimusten mukaan *"rakennettua ympäristöä ja luonnonympäristöä tulee vaalia eikä niihin liittyviä erityisiä arvoja saa hävittää"* (MRL 54 §). Maakuntakaava ohjaa ja tukee kuntakaavoitusta sekä muuta alueidenkäytön järjestämistä osoittamalla, missä maakunnallisesti tai valtakunnallisesti

Maakuntakaavavalmistelusta ei käy ilmi, miten Etelä-Pohjanmaan liitto on varmistanut alueellisten vastuumuseoiden ja tarpeen mukaan valtion keskeisten viranomaisten resurssit lausuntojen antamiseen maakuntakaavaehdotuksessa esitetystä laajuudessa. Nykyisinkin alueellisella vastuumuseolla on haasteita lausuntojen antamisessa. Näin merkittävä lisäys pyydettyihin lausuntoihin vastuumuseolta ja tarpeen vaatiessa muilta keskeisiltä viranomaisilta tulee hidastamaan merkittävästi tai jopa ennalta ehkäisemään Etelä-Pohjanmaalle suunniteltuja merkittäviä hankkeita.	rakennussuojelu tapahtuu yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa erillislaeilla tai kuntakaavoilla. Maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden merkinnät ovat alueiden erityisominaisuutta osoittavia merkintöjä, jotka eivät kategorisesti estä alueen kaavoittamista tai rakentamista. Merkinnät eivät ole aluevarausmerkintöjä. Tällaisten alueiden tai kohteiden kehittämisessä oleellista on suunnittelun laatu, se että yleis- ja asemakaavoissa sekä muussa rakentamisen ohjaamisessa huomioidaan alueet ja kohteet suunnittelumääräyksessä kuvatulla tavalla. Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja niiden rajaukset säilytetään kaavaehdotuksen mukaisina. Tarkistetaan uudelleenrajauksen tarve lausunnossa esitettyjen maakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen osalta. Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen ja arvokkaiden maisema-alueiden suunnittelumääräykseen on lisätty lausuntopyynnön pyytämistä koskeva lause Alueellisen vastuumuseon ja Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen kanssa käydyn neuvottelun perusteella. Vastaava lausuntopyyntöä koskeva lause on myös voimassa olevassa Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa koskien valtakunnallisesti arvokkaita kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeitä alueita. Lausuntopyyntöä koskevan suunnittelumääräyksen ei katsota juurikaan muuttavan nykyistä lausumiskäytäntöä. Lisäksi
---	--

Lapuan kaupunki kiinnittää huomiota myös siihen, että uudemmat merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön kohteet perustuvat Saatsi Arkkitehdit Oy:n selvitykseen. Lapuan kaupunki ei hyväksy näitä maakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen aluerajauksia, eikä niille ole tarpeeksi perusteluja. Määräykset ovat kohtuuttomia laajoilla alueilla, joiden selvitykset ja arvotukset ovat puutteellisia. Rakennettujen kulttuuriympäristöjen osalta lopullisessa maakuntakaavaselostuksessa tulee esittää tulkinvaraisuuden välttämiseksi kootusti maakuntakaavassa esitettävät rakennetut kulttuuriympäristöt karttarajauksineen. Esimerkiksi inventointiaineistoissa esiintyy Lapuan keskustan osalta erilaisia aluerajauksia. Uudemman rakennetun kulttuuriympäristön kohdeluettelossa on esitetty hyvin erilainen aluerajaus kuin aikaisemmassa aluerajauksessa (kuvat alla). Vanhemmassa selvityksessä esitettyjen arvokkaiden rakennusten osalta on huomioitava, että Peltosen liiketaloa ja Ilkan taloa ei enää ole olemassa. Lisäksi on huomioitava, että osuuskaupan viljasiloilla on lainvoimainen purkulupa ja ne puretaan.	lausuntopyynnön pyytämistä on rajattu siten, että se tulee suunnittelumääräyksen mukaisesti pyytää vain merkittävästä hankkeesta tai suunnitelmasta. Lausuntopyynnön pyytämistä koskeva lause säilytetään suunnittelumääräyksissä. ks. vastine edellä Kaikki maakuntakaavan maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt osoitetaan kaavakartalla ja ne on luetteloitu kaavaselostuksessa sekä kaavamerkinnot ja -määräykset sekä kohdeluettelo -asiakirjassa. Maakuntakaavan hyväksymisen jälkeen alueiden rajaukset pyritään viemään rakennetun ympäristön inventointeja sisältävään ja yleisölle avattavaan Kioski-sovellukseen, jossa rajauksia voi kuka tahansa tarkastella tarkemmassa mittakaavassa. Rajaukset voidaan toimittaa kaupungille myös paikkatietoaineistona. Kulttuuriympäristö on keskeinen teemakokonaisuus, jota liitto tulee pitämään ajan tasalla ja päivittämään tulevilla maakuntakaavoissa.
---	--

Lapuan kaupunki vastustaa suunnittelumääräyksen lisäämistä valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävälle rakennetuille kulttuuriympäristöille ja arvokkaille maisema-alueille, jonka mukaan aluetta koskevasta merkittävästä

Muut ks. vastine aiemmin.

ks. vastine aiemmin.

hankkeesta tai suunnitelmasta on pyydettävä lausunto alueelliselta vastuumuseolta ja tarpeen mukaan valtion muilta keskeisiltä viranomaisilta, joiden toimialaa käsitellään. Määräys on hyvin tulkinnallinen, asettaa maanomistajia hyvin eriarvoiseen asemaan ja vaikeuttaa merkittävästi hankkeiden toteuttamista. Lapuan kaupunki pyytää poistamaan kaikki aluerajaukset merkittäviltä rakennetuilta kulttuuriympäristöiltä ja merkitsemään arvorakennukset kohdamerkinnoilla tai rajaamaan alueet siten, että ne koskettavat vain arvorakennuksia. Lisäksi Lapuan kaupunki pyytää poistamaan kaikki maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet Lapuan kaupungin alueelta. Maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi esitetään laajoja alueita Lapuan kaupungin alueelta, jotka edustavat Etelä-Pohjanmaalle tyypillistä jokivarsi- ja järvimaisemaa. Yhteenveto Lapuan kaupunki katsoo, että 1. vähittäiskaupan suuryksikön osalta Novaparkin enimmäiskerrosala tulee olla asemakaavan mukaisesti 58 000 k- km². 2. aluekohtaisten suunnittelumääräysten antaminen tuulivoima-alueiden osalta maakuntakaavassa on tarpeetonta ja aluekohtaiset suunnittelumääräykset	ks. vastine aiemmin. ks. vastine aiemmin. ks. vastine aiemmin.
---	---

tulisi poistaa, koska ympäristölainsäädäntö edellyttää aluekohtaisten suunnittelumääräysten mukaisten vaikutusten selvittämistä tuulivoimahankkeissa. 3. valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittäviltä rakennetun kulttuuriympäristön ja arvokkaiden maisema-alueiden osalta tulee poistaa suunnittelumääräys, jonka mukaan aluetta koskevasta merkittävästä hankkeesta tai suunnitelmasta on pyydettävä lausunto alueelliselta vastuumuseolta ja tarpeen mukaan valtion muilta keskeisiltä viranomaisilta, joiden toimialaa käsitellään. 4. Rakennetun kulttuuriympäristöjen alueiden rajaukset tulee muuttaa koskemaan kohdemerkintöinä arvokkaita rakennuksia. Mikäli aluerajaukset jätetään, tulee rajausta tarkentaa siten, että aluerajaus sisältää vain arvokkaita rakennuksia. Kulttuuriympäristön osalta Lapuan kaupunki viittaa myös asiassa aiemmin annettuihin lausuntoihin. Lopulliseen maakuntakaavaselostukseen tulee esittää kaikki merkittävät kulttuuriympäristöt yhtenäisenä kokonaisuutena karttarajauksineen. 5. Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet tulee poistaa Lapuan kaupungin alueelta, koska ne edustavat tavanomaista jokivarsi- ja järviasutusta Etelä-Pohjanmaalla eikä niiden voida katsoa olevan maakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita. Lapuan kaupungilla ei ole muuta huomauttamista maakunta kaavaehdotuksesta.	
---	--

Liite 1: 13.5.2024 saapunut, allekirjoitettu kokouspöytäkirjan ote

Vimpelin kunta

Vimpelin kunnan lausunto / Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaehdotus

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaehdotus on julkisesti nähtävillä 5.4.-13.5.2024 alueen kunnissa. Osallisilla on mahdollisuus lausua mielipiteensä kaavaehdotuksesta. Määräaika on pidennetty Vimpelin kunnan pyynnöstä toukokuun loppuun saakka.

Tuulivoima

Vimpelin kunnanvaltuusto on päättänyt 23.10.2023 pykälä 76§, että Ruissaarennevan alueelle laaditaan oikeusvaikutteinen osayleiskaava tuuli- ja aurinkovoimapuistolle. Kaavoitussopimus laaditaan Neoen Renewables Finland Oy:n kanssa. Alueelle on suunniteltu tuulivoimaloita (myöhemmin TV) yhteensä noin 20-25kpl. Maakuntakaavassa nähtäville asetetulla suunnitelmalla ruissaarennevan aluetta ei ole merkitty kaavaa potentiaalisena TV-alueena. Vimpelin kunnan kanta on, että alue on merkittävä potentiaalisena TV-alueena maakuntakaavaan luonnosvaiheen mukaisesti.

Vastine

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

Merkitään tiedoksi.

Julkisesti nähtävillä olevassa maakuntakaavaehdotuksessa osoitetaan Vimpeliin Talpakanrämeeen tuulivoimaloiden alue, joka ulottuu Säaksnevalta ja Korpisalonnevalta Ruissaarennevan lounaispuolelle saakka. Aluerajaus ei ulotu Ruissaarennevalle, kuten lausunnossa tuodaan esiin.

Tehtyjen selvitysten mukaan alue on poistettu kaavaluonnoksesta kaavaehdotukseen alueella esiintyvä metsäpeuran takia ja siksi, että metsäpeura tulisi välttelemään mahdollista TV-alueita. Vimpelin kunta muistuttaa, että FCG:n raportin mukaan metsäpeura ei ole uhanalainen, tai edes erityisesti suojeltu laji. Lajia ei ole sisällytetty myöskään luontodirektiivin liitteen IV(a) tiukasti suojeltuihin lajeihin, joiden lisääntymis- ja levähdyspaikat ovat luonnon suojelulain 78: mukaisesti suoraan suojeltuja.

Lisäksi esimerkiksi Helldin raportissa (The impacts of wind power on terrestrial mammals) TV-alueilla ei poroille (joka on metsäpeuran sukulaislaji) ollut läpikululle, alueella oleilulle tai muuhun toimintaa merkittävää haittaa. Joissain tapauksissa TV- alueista oli jopa hyötyä porolle.

Tämä asia saa myös tukea SITOWISE:n tutkimuksesta, joka on tehty Limakon TV-alueelle. Selvityksessä havaintojen perusteella metsäpeura ei ole vältellyt TV-alueita, vaan kanta

Metsäpeura kuuluu luontodirektiivin liitteen II lajeihin. Laji on riistaeläin ja kuuluu Suomen lajiston uhanalaisuusarvioinnin (2019) mukaan suojelustatukseltaan silmälläpidettäviin lajeihin.

Maakuntakaavassa osoitettava Talpakanrämeeen tuulivoimaloiden alue sijoittuu Ruokkaannevan Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen läheisyyteen. Metsäpeura on Ruokkaannevan Natura-alueen suojeluperusteena oleva laji ja maakuntakaavaratkaisu Talpakanrämeeen tuulivoimaloiden alueen osalta perustuu tähän. Luonnonsuojelulain 34 §:n mukaan Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää. Luonnonsuojelulain 35 § mukaan Natura-alueelle kohdistuvat vaikutukset tulee arvioida myös sellaisten suunnitelmien osalta, jotka sijaitsevat Natura-alueen ulkopuolella, mutta jonka haitalliset vaikutukset todennäköisesti ulottuvat Natura-alueelle saakka. Ks. tarkemmin myöhemmin vastineessa.

Luonnonvarakeskuksen kansainvälisen koostejulkaisun (2023) mukaan useilla lajeilla tapahtuu tuulivoiman vuoksi "siirtymistä" (esim. käyttäytyminen, runsaus, eloonjääminen). Vaikutukset ulottuvat keskimäärin 500 – 5000 metrin etäisyydelle. Vaihtelua aiheutui tutkimuksen mukaan mm. iästä, sukupuolesta ja elinkierron vaiheesta riippuen, eli samat lajit voivat tilanteesta riippuen sekä välttää että suosia tuulivoima-alueita esimerkiksi elinkierron eri vaiheissa.

on pysynyt ennallaan hankkeen valmistumisen jälkeen. Osa kyselyyn osallistujista koki, että metsäpeurojen määrä olisi jopa lisääntynyt.	Maakuntakaavan laadinta perustuu laadinnan aikaiseen parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon. Maakuntakaavan tulevien päivitysten yhteydessä hyödynnetään senhetkisiä tietoja esimerkiksi tuulivoiman vaikutuksista metsäpeuraan. Tuulivoimatuotannon vaikutuksista metsäpeuroihin ollaan tuottamassa tutkimustietoa parhaillaan käynnissä olevassa Luonnonvarakeskuksen ja tuulivoima-alan toimijoiden hankkeessa Metsäeläinten esiintyminen ja elinympäristöjen käyttö tuulivoiman lähialueilla (WINDLIFE). Hanke päättyy vuonna 2027 ja sen tutkimustuloksia voidaan jatkossa hyödyntää tuulivoimaloiden alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Muistutuksessa viitataan Limakon tuulivoimahankkeen yhteydessä metsästäjille toteutettuun kyselyyn. Hankkeen sijoittumisesta suhteessa metsäpeuran talvi- ja kesälaidunalueille sekä kyseisen vuoden talvilaskennoissa havaittuihin metsäpeuroihin löytyy mm. Limakon yleiskaavan kaavaselostuksesta.
Näin ollen ei maakuntakaavassa ole oikeudellista perustetta poistaa tuulivoima-alueita varovaisuuden vuoksi, tai mahdollisen metsäpeuran alueen välttelyn vuoksi.	Luonnonsuojelulain 34 §:n mukaan Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää. Tämän lisäksi luonnonsuojelulain 7 §:n mukaan luonnonsuojelulain mukaisessa päätöksenteossa tulee kiinnittää huomiota luonnon monimuotoisuuden merkittävän vähenemisen tai häviämisen uhkaan, vaikka siitä ei olisi olemassa varmistettua tieteellistä tietoa. Etelä-Pohjanmaan liitto katsoo, että perusteet

Kaava-aineistossa on myös tuotu esille, että metsäpeura olisi Suomessa NT laji, eli luokiteltu silmälläpidettäväksi lajiksi. Kuitenkin EU: ylläpitämän punaisenkirjan mukaan laji on LC (Least concern) vapaasti suomennettuna "vähiten huolta herättävä" eli elinvoimainen laji. Metsäpeura on EU:n luontotyyppien, sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY (luontodirektiivi) liitteessä II (a) tarkoitettu eläinlaji, jonka suojelemiseksi on osoitettava NATURA alueita. Vimpelin kunta huomauttaa, että TV-alue ei ole NATURA alueella, vaikka onkin sen läheisyydessä.	varovaisuusperiaatteen noudattamiselle ovat lainsäädännöllisesti selkeät. Ks. tarkemmin myöhempi vastine. Ks. tarkemmin aiempi ja myöhempi vastine. Luonnonsuojelulain 35 §:n 1 momentin mukaan <i>"Jos hanke tai suunnitelma joko yksinään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman tai verkostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon, hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan on asianmukaisella tavalla arvioitava nämä vaikutukset sen kannalta, miten ne vaikuttavat alueen suojelutavoitteisiin. Sama koskee sellaista hanketta tai suunnitelmaa alueen ulkopuolella, jolla todennäköisesti on alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia."</i> Velvoite Natura-alueisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnista koskee siten myös Natura-alueiden läheisyyteen sijoittuvia suunnitelmia. Tämän perusteella maakuntakaavan laadintaan on sisällytynyt Natura 2000 -alueisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi Natura-verkostoon kuuluvien alueiden läheisyyteen sijoittuvien maakuntakaavamerkintöjen osalta. Natura-arvioinnin tarpeen harkinta on tehty kokonaismaakuntakaavan
--	--

Suomessa on käynnissä useita TV-hankkeita, jotka ovat NATURA alueen läheisyydessä, joiden suojeluperusteena on metsäpeura. Näissä hankkeissa YVA-selvityksissä ei ole tähän mennessä pystytty todistamaan, että TV-alueista on merkittävää haittaa metsäpeuralle ja valitukset, jotka TV-alueista ovat tulleet ovat kaatuneet, joko hallinto- oikeudessa, tai viimeistään korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Lisäksi alueet ovat osittain lähempänä, tai noin samalla etäisyydellä NATURA-alueista kuin ruissaarennevan hankealue. Koska asiasta on jo KHO päätöksiä, lisäksi muualla Suomessa on TV-alueita NATURA alueiden läheisyydessä, on	kaikkien merkintöjen osalta. Tarveharkinnan perusteella Natura-arviointia on edellytetty suurimmalle osalle tuulivoimaloiden alueista ja kaikille turvetuotantoon soveltuville alueille (vaihemaakuntakaava III). Maakuntakaavan Natura-vaikutusten arviointiprosessissa on ehdotettu Talpakanrämeeen tuulivoimaloiden alueen merkinnän poistamista maakuntakaavasta kokonaan. Maakuntakaavaehdotukseen sisältyvä kaavaratkaisu säilyttää Talpakanrämeeen tuulivoimaloiden alueen merkinnän siten, että Ruokkaannevan Natura-alueeseen kohdistuvia vaikutuksia on pyritty lieventämään. Maakuntakaavassa on voitava varmistua alueiden toteuttamiskelpoisuudesta. Maakuntakaavassa on voitava varmistua siitä, että metsäpeuran hyödyntämien vaellusreittien ja laidunalueiden läheisyyteen osoitettavien tuulivoimaloiden toteuttaminen on mahdollista ottaen huomioon myös niiden yhteisvaikutukset. Kun otetaan huomioon maakuntakaavan tehtävä tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden ohjaamisessa, kaavan toteuttamisen yhteisvaikutusten selvittämistä ei voida jättää pelkästään yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tehtäväksi. Maakuntakaavaratkaisut tehdään kaavan laadinnan aikana käytettävissä olevien tietojen, asiantuntijalausuntojen ja vaikutusten arviointien pohjalta.
---	--

yhdenvertaisuuden ja lain nimissä sallittava TV-alue myös ruissaarennevan hankealueelle. Mikäli aluetta ei palauteta, Vimpelin kunta ehdottaa vaihtoehtoisesti, että maakuntakaavassa annetut TV-alueet ja niitä koskevat yleiset suunnittelumääräykset poistetaan kokonaan.	Tuulivoima-alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, jossa suunnitellaan esimerkiksi voimaloiden määrä ja sijoittuminen, selvitetään Natura 2000 -alueiden suojeluperusteisiin kohdistuvia vaikutuksia hankekohtaisissa selvityksissä. Muiden hankkeiden oikeuspäätökset eivät ole lajistoon kohdistuvien vaikutusten arvioinneissa suoraan ja kokonaisuudessaan sovellettavissa eri hankkeisiin, vaan niihin vaikuttavat myös mm. hankkeissa toteutettujen vaikutusten arviointien tulokset ja riittävyys sekä paikalliset elinympäristöolosuhteet ja päätöksenteon hetkellä paras käytettävissä oleva tieto. Aiemmissa oikeudellisissa arvioinneissa on viitattu mm. suunnittelussa tehtyihin lieventämistoimenpiteisiin (esim. etäisyyden kasvattaminen Natura-alueisiin, voimalamäärien vähentäminen), joilla merkittävältä haitallisilta vaikutuksilta on voitu välttyä. Maakuntakaavan rooli alueiden käytön suunnittelujärjestelmässä on määritelty maankäyttö- ja rakennuslaissa (4 §, 25 §, 32 §). Maakuntakaavalla ohjataan vähintään seudullisesti merkittävää maankäyttöä, jolloin tällaiseen maankäyttöön liittyvät kysymykset tulee ratkaista lain mukaan siihen tarkoitukseen säädetyllä maakuntakaavalla. Ympäristöministeriön ohjeen (2016) mukaisesti "maakuntakaavoituksen tehtävänä on tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden ohjaaminen. Tuulivoimarakentamisen keskittäminen maakuntakaavassa osoitetuille tuulivoima-alueille edistää valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden
--	--

Ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain mukaisesti ne tuulivoimalahankkeet, joiden yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 45 megawattia, arvioidaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä. Lisäksi arviointimenettelyä sovelletaan yksittäistapauksissa sellaiseen hankkeeseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan edellä mainittujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia. Toimivaltainen ympäristöviranomainen arvioi harkinnanvaraisten hankkeiden osalta ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tarpeellisuuden. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn sisällöstä on säädetty lailla.	toteuttamista, vähentää tuulivoimarakentamisen ympäristövaikutuksia ja helpottaa tuulivoimarakentamisen ja muun alueiden käytön yhteensovittamista. Tuulivoimarakentamisen keskittämistä voidaan edistää myös osoittamalla maakuntakaavoissa sellaisia maakunnallisesti arvokkaita alueita, joille tuulivoimarakentamista ei tulisi suunnitella." Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueita on rajattu yleispiirteinen kaavataso huomioiden mm. etäisyys asutukseen ja merkittävät vaikutukset luontoarvoihin. Ympäristöministeriön ohjeen mukaisesti maakuntakaavassa on voitava varmistua alueiden toteuttamiskelpoisuudesta huomioiden myös yhteisvaikutukset. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 on kokonaismaakuntakaava, jossa on käsittelyssä kaikki alueidenkäytön teemat, eli aluerakenteen, liikenteen, teknisen huollon verkostojen, viherrakenteen, luonnonvarojen, energiantuotannon ja kulttuuriympäristöjen teemat. Näin ollen myös seudullisen tuulivoimatuotannon ohjaamisessa voidaan maakuntakaavassa tehdä kokonaisvaltaista alueidenkäytön yhteensovittamista. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan maakuntakaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitettyä on otettava huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Selvitysten ja vaikutusten
--	---

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä edellyttää petolintujen reviireiden, valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden tai merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen maisemakuvan ja virkistysalueen virkistysarvojen säilymisen huomioimisenhankkeiden suunnittelussa ja toteuttamisessa. Tuulivoima-alueiden osoittaminen maakuntakaavassa tukee EU:n ilmastotavoitteiden saavuttamista. Uusiutuvan energian osalta EU:n yleistavoite on, että uusiutuvalla energialla tuotetaan 42,5 % energiasta vuoteen 2030 mennessä. Suomelle tärkeimpiä teemoja ovat olleet bioenergia, liikenne ja uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyt. Uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyjen osalta tavoitteena on kartoittaa potentiaaliset alueet ja sujuvoittaa lupamenettelyjä.	arvioinnin pohjalta maakuntakaavassa on osoitettu seudullisesti merkittävät tuulivoimatuotantoon parhaiten soveltuvat alueet kokonaiskestävyys ja maakuntakaavan tavoitevuosi huomioiden. Kun otetaan huomioon maakuntakaavan tehtävä tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden ohjaamisessa, kaavan toteuttamisen vaikutusten selvittämistä, ml. yhteisvaikutukset, ei voida jättää pelkästään yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tehtäväksi. Näin ollen myös lajistoon kohdistuvia vaikutuksia tulee arvioida MRL:n mukainen maakuntakaavan yleispiirteinen tarkastelutaso ja selvitysvelvollisuus huomioiden. Etelä-Pohjanmaan liitto yhtyy näkemykseen siitä, että tuulivoimaloiden alueiden osoittaminen maakuntakaavassa tukee kansallisten ja kansainvälisten ilmastotavoitteiden saavuttamista. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n tavoitteena on mahdollistaa päästöttömän energiantuotantojärjestelmän syntyminen ja tukea uusiutuvan energian ratkaisuja. Maakuntakaavaehdotuksessa osoitetaan 44 tuulivoimaloiden aluetta (yht. 510 km², 4 % maakunnan pinta-alasta). Maakuntakaavan vaikutusten arvioinnin mukaan maakuntakaavaratkaisu on tuulivoiman osalta ylimitoitettu, mutta vaikutusten arvioinnissa ylimitoitusta pidetään perusteltuna.
---	---

Kulttuuriympäristö

Vimpelin kunta vaatii poistamaan kaikki aluerajaukset merkittäviltä rakennetuilta kulttuuriympäristöiltä ja merkitsemään arvorakennukset kohdemerkinnöillä tai rajaamaan alueet siten, että ne koskettavat vain arvorakennuksia. Lisäksi vaadimme poistamaan kaikki maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet Vimpelin kunnan alueelta.

Maakuntakaavaehdotuksen mukainen Vimpelin Talpakanrämeeen alue on maakuntakaavassa osoitettavista uusista tuulivoimaloiden alueista toiseksi laajin.

Maakuntakaava laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain sekä maankäyttö- ja rakennusasetuksen mukaisesti. Maakuntakaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin (MRL 9 §).

Maankäyttö- ja rakennuslaissa veloitetaan huomioimaan rakennettu kulttuuriympäristö, sekä maiseman ja luonnon arvot useassa pykälässä ja kaikilla kaavatasoilla. Maakuntakaavaa laadittaessa *"on kiinnitettävä erityistä huomiota maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen"* (MRL 28 §). Kulttuuriperinnön käsite kattaa menneisyydestä perityt aineelliset ja aineettomat asiat. Rakennetut kulttuuriympäristöt ovat merkittävä osa aineellista kulttuuriperintöä. Yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon *"rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen."* (MRL 39 §) ja asemakaavan sisältövaatimusten mukaan *"rakennettua ympäristöä ja luonnonympäristöä tulee vaalia eikä niihin liittyviä erityisiä arvoja saa hävittää"* (MRL 54 §). Maakuntakaava ohjaa ja tukee kuntakaavoitusta sekä muuta alueidenkäytön järjestämistä osoittamalla, missä maakunnallisesti tai valtakunnallisesti erityisiä arvoja on. Maakuntakaavat keskittyvät valtakunnallisen ja maakunnallisen tason maankäytön

	kysymyksiin, joten maakuntakaavoihin merkitään myös maakunnallisesti arvokkaat alueet ja kohteet. Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt perustuvat laajoihin selvityksiin, viranomaisyhteistyöhön ja arvotusprosessiin, jossa myös kunnat ovat olleet osallisina. Arvokkaiden maisema-alueiden rajaukset perustuvat vuosina 2013-2014 tehtyihin selvityksiin, jotka on tehty ympäristöministeriön ohjeiden mukaan. Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet on merkitty myös voimassa olevaan Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaan merkinnällä "kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue". Maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden rajaukset ovat vireillä olevassa kaavassa pääosin samanlaiset kuin voimassa olevassa maakuntakaavassa. Maakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen rajaukset perustuvat vuosina 2016-2021 tehtyihin museoviraston/alueellisen museon ohjeistuksen mukaisesti maakunnallisiin inventointeihin, inventointien arvotukseen ja vuonna 2023 tehtyyn tarkistukseen. Huomioitavaa on, että rakennetut kulttuuriympäristöt koskevat nimensä mukaisesti ympäristöjä ja alueita, eivät yksittäisiä rakennuksia. Aluerajaukset ovat mittakaavaltaan ja tarkkuudeltaan maakuntakaavatasoisia. Mahdollinen rakennussuojelu tapahtuu yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa erillislaeilla tai kuntakaavoilla.
--	---

Vimpelin kunta vastustaa suunnittelumääräyksen lisäämistä valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävälle rakennetuille kulttuuriympäristöille ja arvokkaille maisema-alueille, jonka mukaan aluetta koskevasta merkittävästä hankkeesta tai suunnitelmasta on pyydettävä lausunto alueelliselta vastuumuseolta ja tarpeen mukaan valtion muilta keskeisiltä viranomaisilta, joiden toimialaa käsitellään. Määräys on hyvin tulkinnallinen, asettaa maanomistajia hyvin eriarvoiseen asemaan ja voi vaikeuttaa merkittävästi hankkeiden toteuttamista. Mikäli suunnittelumääräykset pysyvät, vaaditaan että suunnittelumääräyksissä mainittu " <i>Aluetta koskevasta</i>	Arvokkaiden maisema-alueiden merkinnät ovat alueiden erityisominaisuutta osoittavia merkintöjä, jotka eivät kategorisesti estä alueen kaavoittamista tai rakentamista. Merkinnät eivät ole aluevarausmerkintöjä. Tällaisten alueiden tai kohteiden kehittämisessä oleellista on suunnittelun laatu, se että yleis- ja asemakaavoissa sekä muussa rakentamisen ohjaamisessa huomioidaan alueet ja kohteet suunnittelumääräyksessä kuvatulla tavalla. Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja niiden rajaukset säilytetään kaavaehdotuksen mukaisina. Tarkistetaan uudelleenrajauksen tarve lausunnossa esitettyjen maakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen osalta. Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen ja arvokkaiden maisema-alueiden suunnittelumääräyksiin on lisätty lausuntopyynnön pyytämistä koskeva lause Alueellisen vastuumuseon ja Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen kanssa käydyn neuvottelun perusteella. Vastaava lausuntopyyntöä koskeva lause on myös voimassa olevassa Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa koskien valtakunnallisesti arvokkaita kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeitä alueita. Lausuntopyynnön ei katsota juurikaan muuttavan nykyistä lausumiskäytäntöä. Lisäksi lausuntopyynnön pyytämistä on rajattu siten, että se tulee suunnittelumääräyksen mukaisesti pyytää vain merkittävästä hankkeesta tai suunnitelmasta.
---	--

<i>merkittävästä hankkeesta tai suunnitelmasta on pyydettävä lausunto alueelliselta vastuumuseolta ja tarpeen mukaan valtion muilta keskeisiltä viranomaisilta, joiden toimialaa käsitellään.”</i> muutetaan siten että kunnalla itselle jätetään oikeus toteuttaa hankkeet kunnan omaan suunnitteluun ja arviointiin perustuen kuten aikaisemmassa maakuntakaavassa on. Tiivistetysti 1. Vimpelin kunnalle tulee laittaa/palauttaa laaja TV-alue Vimpelin kunnan aikaisemmin antaman palautteen mukaiseksi. Maakuntaliiton antamat metsäpeuroihin liittyvät selvitykset ovat puutteellisia, eikä niihin perustavaa facta tietoa, tai niille perustavaa lain pohjaa ole, joten ne eivät voi poistaa potentiaalisia TV-alueita. Saatavilla olevilla selvityksillä on selkeää näyttöä siitä, ettei metsäpeuran elinoloille tai vaellukselle koidu merkittävä haittaa. Joiltakin osilta alueella voi olla jopa positiivisia vaikutuksia metsäpeuralle. 2. Aluekohtaisten suunnittelumääräysten antamin TV-alueilla osalta maakuntakaavassa on tarpeetonta ja aluekohtaiset suunnittelu määräykset tulisi poistaa, koska ympäristölainsäädäntö edellyttää aluekohtaisten suunnittelu ja määräysten mukaisten vaikutusten selvittämistä tuulivoimahankkeissa muutenkin.	Lausuntopyynnön pyytämistä koskeva lause säilytetään suunnittelumääräyksissä. Tarkistetaan Vimpelin Talpakanrämeeen tuulivoimaloiden alueen rajausta Ruissaarennevan turvetuotantoalueen kohdalta. ks. vastine aiemmin Maakuntakaava laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti. Maankäyttö- ja rakennuslain 32 § mukaan ”maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi”. Maakuntakaavaa ei laadita ympäristövaikutusten
---	---

	arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) 3 §:ssä tarkoitetun hankkeen toteuttamiseksi (MRL 9 §). MRL 30 §:n mukaan "maakuntakaavassa annetaan määräyksiä, joita kaavan tarkoitus ja sen sisällölle asetettavat vaatimukset huomioon ottaen tarvitaan maakuntakaava-aluetta suunniteltaessa tai rakennettaessa (maakuntakaavamääräykset)". Maakuntakaavan sisältövaatimuksista säädetään MRL:n pykälässä 28 § mm. seuraavasti: "kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota --- 2) alueiden käytön ekologiseen kestävyYTEEN --- 6) maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen; sekä 7) virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyYTEEN". Maakuntakaavassa annetaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti suunnittelumääräyksiä, jotka ovat maakuntakaavan yleispiirteisyys huomioiden tarpeellisia yksityiskohtaisemman suunnittelun ohjaamiseen maakuntakaavan sisältövaatimusten seikat huomioiden. Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:n mukaan "selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset --- 3) kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin --- 5) kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön". Tuulivoimaloiden alueille annetut aluekohtaiset suunnittelumääräykset perustuvat maakuntakaavan selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin.
--	--

	Ympäristöministeriön ohjeen (5/2016) mukaan "maakuntakaavassa voidaan antaa kaavamääräyksiä. Suunnittelumääräyksillä annetaan esimerkiksi luontoarvoihin, maisemaan tai kulttuuriympäristöön liittyviä rajoituksia ja reunaehtoja tuulivoimarakentamisen yksityiskohtaisemmalle suunnittelulle. Maakuntakaavan rakentamismääräyksillä voidaan tarvittaessa määritellä myös tuulivoimaloiden lukumäärä, suurin sallittu kokonaiskorkeus tai tuulivoimaloiden sijoittelun periaatteet alueella. Rakentamismääräyksen antaminen edellyttää ehdollisen rakentamisrajoituksen antamista määräyksen tarkoittamalle alueelle. Maakuntakaavassa voidaan antaa myös suojelumääräyksiä, mikäli tuulivoima-alueella tai sen läheisyydessä on erityisiä ympäristöarvoja". Tuulivoimaloiden alueille annetut aluekohtaiset suunnittelumääräykset noudattavat ympäristöministeriön ohjetta. Vastaavia aluekohtaisia suunnittelumääräyksiä annetaan Etelä-Pohjanmaan voimassa olevassa maakuntakaavassa osoitettaville tuulivoimaloiden alueille. Etelä-Pohjanmaan liitto on saanut kaavan laadinnan aikana mm. ympäristöministeriöltä palautetta siitä, että aluekohtaiset suunnittelumääräykset ovat hyvä väline tarkentaa maakuntakaavan ohjausta silloin, kun kyseessä on esim. herkäät luonto-, maisema- tai kulttuuriympäristökohteet, joihin kohdistuvia vaikutuksia on erityisesti kyettävä hallitsemaan. Ympäristöministeriö on lausunnossaan esittänyt
--	--

3. Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittäviltä rakennetun kulttuuriympäristön ja arvokkaiden maisema-alueiden osalta tulee poistaa suunnittelumääräys, jonka mukaan aluetta koskevasta merkittävästä hankkeesta tai suunnitelmasta on pyydetty lausunto alueelliselta vastuumuseolta ja tarpeen mukaan valtion muilta keskeisiltä viranomaisilta, joiden toimialaa käsitellään. 4. Rakennetun kulttuuriympäristöjen alueiden rajaukset tulee muuttaa koskemaan kohdemerkintöinä arvokkaita rakennuksia. 5. Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet tulee poistaa Vimpelin kunnan alueelta, koska ne edustavat tavanomaista Etelä-Pohjalaista järvimaisemaa.	aluekohtaisten määräysten tarkentamista siten, että niissä yksilöitäisiin esim. arvokkaat maisema-alueet, joihin tulee kiinnittää erityistä huomiota haitallisten vaikutusten välttämiseksi tuulivoima-alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Etelä-Pohjanmaan liitto ei ole yksilöinyt erityisesti huomioitavia arvokohteita (pl. kahden tuulivoimaloiden alueen osalta) säilyttääkseen suunnittelumääräysten maakuntakaavatasoisen yleispiirteisyyden. Tuulivoimaloiden alueille annettavat aluekohtaiset suunnittelumääräykset säilytetään maakuntakaavassa vastineessa esitettyjen perustelujen johdosta. ks. vastine aiemmin ks. vastine aiemmin Maakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta, Lappajärven maisemat, arvioidaan seuraavasti: <i>"Lappajärvi muodostaa Pohjanmaalle poikkeuksellisen</i>
---	--

Lähteet Sitowise, Metsäpeuran esiintyminen Limakon tuulipuistoalueella- metsästyseurojen jäsenten haastattelut Sweco, Kokkonevan Tuulipuisto, Metsäpeuran vaikutusten arvioinnin vastine FCG, Iso Saapasnevan tuulivoimahanke, Vaikutukset metsäpeuraan, asiantuntijalausunto, Tiina Mäkelä https://biodiversity.europa.eu/species/1534	<i>kulttuurimaisemakokonaisuuden, jonka elinvoimaisuutta luonnehtivat järven rantavyöhykkeelle keskittynyt tiivis ja kerroksellinen asutus raittikiyliseen sekä viljelyksessä säilyneet rantapellot. Lappajärven syntyyn liittyvä meteoriittitörmäys on ainutlaatuinen luonnonhistoriallinen erityispiirre, joka on luonut perustan alueen kehittymiselle merkittäväksi kulttuurimaisemaksi. Nykyään Lappajärvi on maisemamaakuntansa edustavimpia virkistysympäristöjä, jonka arvot säilyvät määrätietoisella maisemanhoidolla ja rakentamisen ohjauksella." Lähde: Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet - Ehdotukset Pohjanmaan, Etelä- ja Keski-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi. ProAgria Etelä-Pohjanmaa & Pohjanmaan, Etelä- ja Keski-Pohjanmaan liitot (2013).</i> Muuten ks. vastine aiemmin. Merkitään tiedoksi.
---	---

Maakuntaliitot

Keski-Pohjanmaan liitto	Vastine
Lausunto - Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaehdotus Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus päätti kokouksessaan 26.3.2024 asettaa maakuntakaavaehdotuksen maankäyttö- ja rakennusasetuksen 12 §:n mukaisesti julkisesti nähtäville 5.4. - 13.5.2024 väliseksi ajaksi. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 on kokonaismaakuntakaava ja se sisältää seuraavat kokonaisuudet: aluerakenteen, liikenne ja teknisen huollon verkostot, viherrakenteen, energiantuotannon ja luonnonvarat sekä kulttuuriympäristön. Keski-Pohjanmaan liitto kiittää Etelä-Pohjanmaan liittoa hyvin laaditusta Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaehdotuksesta. Keski-Pohjanmaan liitto toteaa, että kaavakartta on hyvin laadittu ja sitä täydentävä teemakartta, Etelä-Pohjanmaan ekologinen verkosto, antaa kattavan kuvan Etelä-Pohjanmaan viherrakenteesta. Keski-Pohjanmaan liitto pitää kaavaselostuksessa tuulivoimaan liittyviä aluekohtaisia suunnittelumääräyksiä hyvinä, tärkeiden kohdekohtaisten asioiden nostamisessa esiin yksityiskohtaisempaa suunnittelua varten. Keski-Pohjanmaan liitto toteaa, että Etelä-Pohjanmaan	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta ja merkitsee sen tiedoksi.

maakuntakaavan 2050 Kaavamerkinnot ja -määräykset sekä kohdeluettelo on hyvin laadittu ja selkeä. Keski-Pohjanmaalla ja Etelä-Pohjanmaalla on alueelliset liittymäpinnat Evijärven, Lappajärven ja Vimpelin kuntien sekä Alajärven kaupungin kohdilla. Kaava- ja teemakartasta saadaan liitospinnat ylimaakunnallisille jatkumoille eri maankäyttökohteissa ja tätä tietoa tullaan hyödyntämään myös Keski-Pohjanmaan 6.vaihemaakuntakaavaesityksen rakentamisessa. Keski-Pohjanmaan liitolla ei ole muutoin huomautettavaa Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaehdotukseen.	
---	--

Keski-Suomen liitto	Vastine
LAUSUNTO ETELÄ-POHJANMAAN MAAKUNTAKAAVAEHDOTUKSESTA 2050 Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 valmistelu on edennyt kaavaehdotuksen julkiseen nähtävillä oloon (MRL 65 §). Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa 2050 tarkastellaan kaikkia alueidenkäytön teemoja: aluerakenteen, liikenteen ja teknisen huollon verkostojen, viherrakenteen, luonnonvarojen, energiatuotannon ja kulttuuriympäristöjen teemat sekä alueelliset kehittämisperiaatteet. Suunnittelualue kattaa koko maakunnan alueen ja uusi maakuntakaava korvaa voimaan tullessaan nykyiset maakuntakaavat.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta ja merkitsee sen tiedoksi.

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen (MRA 13 §) mukaisesta viranomaiskuulemisesta 30.11.2023-10.1.2024 saadun palautteen ja niiden pohjalta käytyjen neuvottelujen, vaikutusten arvioinnin sekä ehdotusvaiheessa valmistuneiden taustaselvitysten perusteella kaava-aineistoihin on tehty muutoksia.

Energiatuotantoon ja -murrokseen liittyvänä teemana maakuntakaavassa 2050 tarkastellaan mm. seudullisesti merkittävää tuulivoimaa, jolla on myös ylimaakunnallisia vaikutuksia. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa 2050 vähintään seitsemän (7) tuulivoimalan kokonaisuus muodostaa seudullisesti merkittävän tuulivoimatuotantoon soveltuvan alueen. Maakuntakaavaehdotuksessa osoitetaan yhteensä 44 tuulivoimaloiden aluetta. Tuulivoiman yksityiskohtaisempaa suunnittelua ohjataan sekä koko maakuntaa koskevalla määräyksellä että aluekohtaisilla suunnittelumääräyksillä. Ehdotusvaiheen viranomaiskuulemisen jälkeen kaavaehdotuksesta on poistettu Annalanmäen (Lapua, Kauhava) ja Iso Saapasnevan (Lappajärvi) tuulivoimaloiden alueet. Tuulivoimaloiden alueisiin on myös tehty rajausmuutoksia mm. lajistoon ja virkistysalueisiin kohdistuvien vaikutusten vuoksi.

Maakuntien yhteisen rajan tuntumaan sijoittuvat tuulivoimaloiden alueista 40 Majasuonkangas (Ähtäri), 11 Savonneva (Alajärvi) sekä 12 Konttisuo (Soini). Lähelle yhteistä maakuntarajaa sijoittuu myös 7 Soinin Korkeamaan

tuulivoimala-alue. Kaavan taustalle laaditun metsäpeuraselvityksen ja Natura-arvioinnin perusteella alueille on tehty rajaustarkistuksia ja annettu suunnittelumääräys metsäpeuran vaellusreittien ja lisääntymisalueiden säilymisen turvaamisesta yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Viherrakenne-teeman osalta on maakuntakaavaehdotuksesta 2050 poistettu viranomaiskuulemisen jälkeen viheryhteystarvetta koskevat merkinnät. Ekologisiin yhteyksiin ja niiden turvaamiseen liittyen on annettu kaavaehdotuksessa koko maakuntaa koskeva suunnittelumääräys. Lisäksi maakuntien rajan läheisyyteen on kaavaehdotuksessa osoitettu luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä alueita. Keski-Suomen liitto pitää hyvänä sitä, että kaavaratkaisussa on yhteisen rajan tuntumaan sijoittuvien tv-alueiden rajauksissa ja aluekohtaisilla suunnittelumääräyksillä huomioitu metsäpeuran vaellusreittien ja lisääntymisalueiden säilymisen turvaaminen. Keski-Suomen liitolla ei ole muuta huomautettavaa maakuntakaavaehdotuksesta.	
--	--

Pirkanmaan liitto	Vastine
Ilmoitan, että Pirkanmaan liitto ei lausu Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 ehdotuksesta. Kiitämme lausunnonantomahdollisuudesta!	Merkitään tiedoksi.

Satakuntaliitto	Vastine
LAUSUNTO ETELÄ-POHJANMAAN MAAKUNTAKAAVA 2050:N KAAVAEHDOTUKSESTA Etelä-Pohjanmaan liitto on pyytänyt Satakuntaliiton lausuntoa Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaehdotuksesta kaavan nähtävillä oloaikana 5.4.-13.5.2024. Etelä-Pohjanmaan liitto on varannut mahdollisuuden lausunnon antamiseen, koska MRA 13 §:n mukaisen viranomaisten lausuntokierroksen jälkeen kaavaehdotusta on muutettu. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 sisältää kaikki alueidenkäytön teemat eli aluerakenteen, liikenteen ja teknisen huollon verkostojen, viherrakenteen, luonnonvarojen, energiatuotannon ja kulttuuriympäristöjen teemat sekä alueelliset kehittämisperiaatteet. Satakuntaliiton kannanotot Satakuntaliitto kiittää Etelä-Pohjanmaan liittoa mahdollisuudesta antaa lausunto Etelä-Pohjanmaan	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

maakuntakaava 2050:n ehdotuksesta kaavan nähtävillä oloaikana. Satakuntaliiton näkemyksen mukaan ehdotusvaiheen aineisto on kokonaisuutena kattava ja selkeä. Verkkosivuilla esillä oleva karttapalvelu toimii hyvänä apuna Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaehdotuksen lausuntoa laatiessa. Myös kaavan osallistumis- ja vuorovaikutustilaisuudet ovat olleet hyvin järjestettyjä ja aineiston esittely on ollut selkeää. Satakuntaliitto eteläisenä naapurimaakuntana on kiinnittänyt Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n valmisteluvaiheen ja ehdotusvaiheen aineistoa koskevissa lausunnoissaan huomiota erityisesti maakuntien raja-alueen läheisyyteen sijoittuviin maankäyttöratkaisuihin ja vaikutusten arviointiin. Satakuntaliitto kiinnitti Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n valmisteluvaiheen aineistosta antamassaan lausunnossa huomiota erityisesti Piikkilänviidan tuulivoimaloiden alueeseen, mikä sijoittuu Satakunnan ja Etelä-Pohjanmaan maakuntien rajavyöhykkeen valtakunnan mittakaavassa merkittävään luonnon ydinalueiden ketjumaiseen muodostelmaan Suomenselällä. Etelä-Pohjanmaan liitto oli tarkastellut kaavaehdotusta laatiessaan tuulivoima-alueiden rajauksia ja tehnyt rajausten muutoksia vaikutusten arviointien ja taustaselvitysten sekä hankkeissa tuotettujen selvitysten perusteella. Maakuntakaavan vaikutusten arviointityö valmistui kaavan ehdotusvaiheeseen. Arviointiin sisältyi yhteisvaikutusten	
--	--

arviointia sekä ylimaakunnallisten vaikutusten arviointia. Natura-vaikutusten arvioinnin ja arvioinnista annettujen lausuntojen johtopäätökset eivät olleet ehdotusvaiheen aineistoa laadittaessa käytettävissä aikataulullisista syistä. Satakuntaliitto piti ehdotusvaiheen lausunnon kannanotoissa hyvänä ratkaisuna, että Etelä-Pohjanmaan liitto on Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaehdotuksessa supistanut Piikkilänviidan tuulivoimaloiden aluetta eteläosasta ja tarkentanut aluetta koskevaa suunnittelumääräystä erityisesti luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologisiin yhteyksiin kohdistuvien vaikutusten osalta. Ratkaisu on nähtävillä asetetussa Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050:n ehdotuksessa edelleen samankaltainen. Satakuntaliiton näkemyksen mukaan kaavaehdotuksessa osoitetulla Piikkilänviidan tuulivoimaloiden alueella on edelleen vaikutuksia myös Satakunnan maakunnan alueelle ulottuvalle luonnon ydinalueelle, matkailuelinkeinolle ja virkistyskäytölle sekä Haapakeitaan Natura 2000-alueelle. Lisäksi Satakuntaliitto on jo aiemmissa lausunnoissaan nostanut esiin alueen maankäytön yhteisvaikutusten arvioinnin maakuntakaavoissa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden ja vireillä olevien tuulivoimaloiden alueiden ja niihin liittyvien sähkönsiirtoverkostojen sekä mahdollisten aurinkoenergian tuotantoalueiden osalta.	Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n vaikutusten arvioinnissa (Sweco 2024) on arvioitu maakuntakaavatasoisesti kaavaehdotuksen merkintäkohtaisia, teemakohtaisia (MRL 9 §, MRA 1 §) sekä yhteis- ja ylimaakunnallisia vaikutuksia. Tuulivoimaloiden alueiden yhteisvaikutuksia on arvioitu yksityiskohtaisemmin linnuston (maa- ja merikotka, sääksi, muuttolinnusto), metsäpeuran, suden sekä maisemavaikutusten ja hiljaisten alueiden osalta. Yhteisvaikutusten arvioinnissa on huomioitu Etelä-Pohjanmaan ja naapurimaakuntien ajankohtainen tuulivoimatilanne (tuulivoimayleiskaavat, tuulivoimahankkeet, maakuntakaavojen tuulivoimaloiden alueet). Lisäksi maakuntakaavassa on toteutettu tuulivoimaloiden alueiden
--	--

	Natura 2000 -alueisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi, jossa on huomioitu myös naapurimaakuntien puolella olevat/ulottuvat Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet. Lausunnossa esiin tuotuja mahdollisia aurinkoenergian tuotantoalueita ei ole huomioitu maakuntakaavan yhteisvaikutusten arvioinnissa, koska niiden sijoittumisesta ei ole vielä tietoa. Sen sijaan maakuntakaavassa annetaan aurinkovoimaan liittyvä koko maakuntaa koskeva suunnittelumääräys, jolla ohjataan aurinkovoimasuunnittelussa huomioon otettavia asioita ja alueiden sijoittumista. Lausunnossa esiin tuotujen sähkönsiirtoverkostojen vaikutuksia on arvioitu sillä tarkkuudella kuin maakuntakaavan tasolla on tarkoituksenmukaista ja mahdollista. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:ssa ei osoiteta kaikille potentiaalisille tuulivoimaloiden alueille sähkönsiirtolinjoja, vaan ympäristöministeriön ohjeen (2016) mukaisesti tuodaan esiin tuulivoimaloiden alueita lähimpänä sijaitsevat sähköasemat. Maakuntakaavassa osoitetaan "voimajohto, uusi" ja "voimajohto, yhteystarve" -merkinnöillä mm. sähkönsiirtolinjoja, joiden linjaus on valittu YVA-menettelyn tai muun suunnittelun perusteella. Lisäksi maakuntakaavassa annetaan sähkönsiirtoon liittyvä, koko maakuntaa koskeva suunnittelumääräys, jolla ohjataan mm. sähkönsiirtolinjojen toteutuksessa huomioitavia asioita. Maakuntakaavan vaikutusten arvioinnin (Sweco 2024) mukaan "voimalinjojen toteutuksella on kielteisiä vaikutuksia ekologisiin yhteyksiin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonsuojeluun. Vaikutuksia
--	---

	voi olla mahdollista lieventää tarkemman suunnittelun yhteydessä". Maakuntakaavassa annetaan tuulivoimaan liittyvä, koko maakuntaa koskeva suunnittelumääräys, jonka mukaan mm. "tuulivoiman ja siihen liittyvän sähkönsiirron suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset --- virkistykseen, elinkeinoihin --- kansallispuistoihin, luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologisiin yhteyksiin sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida eri tuulivoima-alueiden ja niihin liittyvän sähkönsiirron yhteisvaikutukset" ja "tuulivoiman yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomioita alueella pesivään, aluetta säännöllisesti käyttävään ja alueen yli muuttavaan linnustoon, sekä linnustoon kohdistuviin yhteisvaikutuksiin" ja "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, että suunnitelma tai hanke yksinään tai yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa tarkasteltuna ei luonnonsuojelulain 34 §:n tarkoittamalla tavalla merkittävästi heikennä Natura 2000 - verkoston alueiden perusteena olevia luonnonarvoja". Lisäksi Piikkilänviidan tuulivoimaloiden aluetta koskee maakuntakaavassa aluekohtaiset suunnittelumääräykset, joiden mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa "tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueilla todettujen suurten petolintujen reviireihin. Voimaloiden määrä ja sijainti tulee suunnitella siten, ettei merkittäviä yhteisvaikutuksia muodostu
--	---

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n nähtäville asetetusta ehdotuksesta on poistettu viheryhteystarvetta kuvaavat kehittämisperiaatemerkinnot ja ehdotukseen on lisätty koko maakuntakaava-aluetta koskeva suunnittelumääräys ekologisista yhteyksistä. Satakuntaliitto pitää valitettavana, että viheryhteystarvetta kuvaavat merkinnot on poistettu maakuntakaavan ehdotuksesta. Yleispiirteisillä viheryhteystarvemerkinnoilla voidaan osoittaa luonnon ydinalueiden kannalta merkittäviä yhteystarpeita ja	reviirille suunniteltavien muiden tuulivoimahankkeiden kanssa", "tulee turvata metsäpeuran vaellusreittien ja lisääntymisalueiden säilyminen", "tulee ottaa huomioon Lapväärtinjokeen ja Isojokeen kohdistuvat vesistövaikutukset" ja "on varmistettava, ettei tuulivoimarakentaminen merkittävästi heikennä valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden tai merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen maisemakuvaa". Etelä-Pohjanmaan liiton näkemyksen mukaan maakuntakaavassa on laadittu riittävät selvitykset ja vaikutusten arvioinnit, ja kaava perustuu niiden pohjalta tehtyyn maakuntakaavatasoiseen kaavaratkaisuun. Maakuntakaavassa annetaan suunnittelumääräyksiä, joilla ohjataan yksityiskohtaisempaa suunnittelua huomioimaan ja lieventämään vaikutuksia mm. virkistykseen, elinkeinoihin ja luontoarvoihin liittyen. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida myös ylimaakunnalliset vaikutukset. Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on tammikuussa 2024 evästänyt maakuntakaavan jatkovalmistelua siten, että viheryhteystarpeen merkinnot tulee poistaa ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä tavoitteita edistää kaavassa muulla tavoin. Yksi Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n tavoitteista on ekologisten yhteyksien turvaaminen. Tavoitteen täyttämiseksi maakuntakaavaehdotukseen on lisätty koko maakuntaa koskeva yleinen suunnittelumääräys koskien ekologisten
--	---

niiden osoittaminen on myös ylimaakunnallisesti merkittävää verkostomaisen viherrakenteen turvaamiseksi.	yhteyksien turvaamista maankäytön suunnittelussa. Lisäksi ekologisiin yhteyksien huomioimisesta annetaan suunnittelumääräykset myös mm. tuulivoima-alueiden ja liikenneväylien suunnitteluun liittyen. Kaavaehdotuksen vaikutusten arvioinnin mukaan "laajoja metsä- ja suoalueita yhdistäviä viheryhteyksiä ei osoiteta maakuntakaavassa. Eläinten ja kasvien liikkumis- ja leviämisreitit huomioidaan koko maakuntaa koskevan suunnittelumääräyksen kautta. Maakunnassa luonnonsuojelualueiden verkosto on harva, ja niiden kytkeytyneisyys on heikko. Laajoilla alueilla ei ole luonnonsuojelualueita eikä luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet -merkitöjä. Ekologisten yhteyksien on tarkoitus pysyä pääosin maa- ja metsätalouskäytössä. Vaikka niiden tarkkaa sijaintia tai kokoa ei määritetä maakuntakaavassa, yleinen suunnittelumääräys turvaa ekologisten yhteyksien huomioimista tarkemmassa suunnittelussa. Viheryhteysmerkinnän puuttuminen maakuntakaavasta, vaikka niiden tarve on tunnistettu maakuntastrategiassa, vaikuttaa heikentävästi luonnon monimuotoisuuteen sekä luontotyyppien ja lajiston tilaan." Vaikka viheryhteystarpeen merkinnän puuttuminen vaikuttaa vaikutusten arvioinnin mukaan heikentävästi luontoarvoihin, täyttää kaavaratkaisu kokonaisuudessaan vaikutusten arvioinnin mukaan maakuntakaavan sisältövaatimukset ja valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sekä edistää maakuntastrategian tavoitteiden toteuttamista.
---	---

Satakunnassa on voimassa kaikki maankäyttömuodot käsittävä Satakunnan maakuntakaava (YM 2011/KHO 2013), maakunnallisesti merkittäviä tuulivoimatuotannon alueita käsittelevä Satakunnan vaihemaakuntakaava 1 (YM 2014/KHO 2016) ja turvetuotantoa, aurinkoenergian tuotantoa, terminaalitoimintojen alueita, kaupan teemaa sekä kulttuuriympäristöjä ja maisema-alueita käsittelevä Satakunnan vaihemaakuntakaava 2 (MV2019). Lisäksi Satakunnassa on vireillä kaikki maankäyttömuodot kattavan Satakunnan maakuntakaavan 2050 laatiminen. Satakuntaliitolla ei ole Satakunnan maakuntakaavan, Satakunnan vaihemaakuntakaavan 1 eikä Satakunnan vaihemaakuntakaavan 2 nojalla Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaehdotuksesta muuta lausuttavaa.	Liitto on laatinut mm. Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut -selvityksen tuloksiin perustuvan Etelä-Pohjanmaan ekologista verkostoa kuvaavan teemakartan. Teemakartta ei ole oikeusvaikutteinen. Merkitään tiedoksi.
---	--

Viranomaiset

Geologian tutkimuskeskus (GTK)	Vastine
Geologian tutkimuskeskus (GTK) kiittää mahdollisuudesta lausua Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n ehdotuksesta. GTK:n toimialaan keskeisesti kuuluvat asiat, kuten esim. kiviaines-, pohjavesi- ja turvekysymykset, happamat sulfaattimaat sekä geologisesti arvokkaat muodostumat ja kohteet on käsitelty kaavaehdotuksessa kokonaisuutena hyvin ja ajantasaisesti tausta-aineistoihin pohjautuen. GTK pyrkii jatkossakin olemaan aktiivinen toimija mm. kiviaines- ja pohjavesiselvityksissä, turvemaiden ja happamien sulfaattimaiden kartoituksessa, kaivostoiminnan kestävyyttä parantavissa tutkimushankkeissa, sekä maankäytön suunnittelun taustoittamisessa ja geologisen tiedon jakelussa. GTK:n laajat numeeriset tietovarannot ja -aineistot karttuvat jatkuvasti ja toisaalta myös vanhoja aineistoja päivitetään aktiivisesti, joten geologiset tietovarantomme on mahdollista ottaa käyttöön kaavoitustyössä vielä nykyistä laajemminkin. Maakuntakaavoitustyön yksi painopistealue on ollut kiviaineshuolto, mihin liittyen on tehty mm. Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan maakuntien POSKI-päivityshanke (2021-2023), sekä siihen liittynyt GTK:n toteuttama kalliokiviainesselvitys (2022), joissa on selvitetty	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta. Merkitään tiedoksi.

kiviainesvarantojen määrää ja saatavuutta eri käyttökohteisiin. Em. selvityksiin pohjautuvia, kiviainesten ottamiseen soveltuvia kohteita on esitetty kaavakartassa lukumääräisesti ja alueellisesti suhteellisen kattavasti. On kuitenkin huomioitava, että esim. GTK:n vuonna 2022 toteuttamaan kalliokiviaines-selvitykseen ei sisältynyt lainkaan näytteenottoa ja/tai kiviainesanalyysijä. Kiviainesvarantojen resurssiviisas hyödyntäminen edellyttää riittävän tarkkaa pohjatietoa mm. kiviainesten määrästä ja laadunvaihtelusta riittävän aikaisessa vaiheessa. Tämän vuoksi suosittelemme, että maakunnan alueella toteutetaan ennen mahdollisia suuria infrahankkeita myös yksityiskohtaisempia kiviainesselvityksiä näytteenottoineen, joiden avulla voidaan varmistaa louhittavien kalliokiviainesten täysimääräinen hyödyntäminen, kiviainesten laatu ja saatavuus sekä minimoida ympäristövaikutukset. Muussa tapauksessa ei ole mahdollista täysimääräisesti edistää kiertotaloutta tai hankkeiden resurssitehokkuutta. Kaavakartassa ja -selostuksessa on esitetty myös maakunnan ainoa toimiva kaivos (Vimpelin Ryytimaan ja Vesterbackan kaivospiirit). Maakuntakaavassa ei kuitenkaan mainita lainkaan esim. malminetsintää. Etelä-Pohjanmaan maakunta ei ole tällä	Merkitään tiedoksi. Etelä-Pohjanmaan liitto pitää myös tärkeänä kokonaisvaltaista ja riittävään tietopohjaan perustuvaa suunnittelua, jonka avulla edistetään resurssitehokkuutta ja kiertotaloutta osana kiviaineshuoltoa. Maakuntakaava on maankäyttö- ja rakennuslain mukainen yleispiirteinen suunnitelma alueiden käytöstä. Maakuntakaavan yhteydessä ei ole mahdollista toteuttaa yksityiskohtaista kalliokiviainesselvitystä, johon sisältyisi laajasti näytteenottoa ja kiviainesanalyysijä. Tarkemmat kiviainesselvitykset tulee tehdä osana yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja tavoitella kiviainesten järkevää hyödyntämistä, kuten kunkin kiviaineksen hyödyntämistä sen laadun kannalta soveltuvimpiin kohteisiin. Kiertotaloustavoitteiden edistämiseksi muistutuksessa mainitussa POSKI-hankkeessa on laadittu myös erillisselvitys "Luonnonkiviainesten ja sitä korvaavien uusiomateriaalien käyttö ja tarve-ennuste" (Afry 2022). Merkitään tiedoksi.
--	---

hetkellä malminetsinnallisesti Suomen aktiivisinta aluetta, mutta tämäkin sektori tulisi silti mielestämme huomioida maakuntakaavoituksessa. GTK:n näkemyksen mukaan Etelä-Pohjanmaan maakunnan alueella on esim. titaani-fosfori- ja kultaesiintymiä, joista osa saattaa olla tulevaisuudessa potentiaalisesti hyödyntämiskelpoisia. Viime vuosina suurempi mielenkiinto on kuitenkin kohdistunut ja kohdistunee myös tulevaisuudessa mm. litiumiin, harvinaisiin maametalleihin ja fosforiin, jotka sisältyvät EU:n vuoden 2023 kriittisten raaka-aineiden listaan. GTK on esim. arvioinut, että yli 90 % Suomen vielä löytämättömistä litiumvarannoista sijaitsee joko Keski-Pohjanmaalla Kaustisen esiintymisalueella tai sitä ympäröivällä, Etelä-Pohjanmaan maakunnan koillis- ja itäosiin ulottuvalla ns. Järvi-Pohjanmaan esiintymisalueella. Maakuntakaavassa voitaisiin huomioida ainakin jo tunnetut mineraaliesiintymät sekä niiden lähiympäristö tavalla, joka mahdollistaa niille kohdistuvan malminetsinnän ja hyödyntämiskelpoisen esiintymän tapauksessa myös kaivostoiminnan, jos se on yhteensovitettavissa alueen muiden toimintojen ja olosuhteiden kanssa. Maakuntakaavassa voisi kiinnittää huomiota tuuli-, aurinko- ja bioenergian lisäksi myös geoenergian (maa- ja kalliolämmön) hyödyntämiseen osana uusiutuvia energiamuotoja. GTK on julkaissut koko Suomen kattavat geoenergiapotentiaalikartat (300 m geoenergiapotentiaali, 2000 m geotermien	Mineraaliesiintyminen huomioiminen maakuntakaavassa ei ole noussut esiin maakuntakaavan tavoitteiden asetannassa tai kaavaprosessin aikana. Kaavaan ei laadinnan tässä vaiheessa lisätä uutta teemaa. Uusi kaivoslaki on astunut voimaan 1.6.2023. Lain 47 §:n mukaan kaivostoiminnan tulee perustua sellaiseen maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen asemakaavaan tai oikeusvaikutteiseen yleiskaavaan, jossa kaivosalueen ja kaivoksen apualueen sijainti ja suhde muuhun alueiden käyttöön on selvitetty. Mineraaliesiintymien selvitystarvetta maakuntakaavassa voidaan harkita uudelleen tulevissa kaavan päivityksissä, mikäli ilmenee tarvetta teeman maakuntakaavatasoiselle tarkastelulle. Etelä-Pohjanmaan liitto esittää neuvottelun järjestämistä maakunnan mineraaliesiintymiin liittyen. Etelä-Pohjanmaan liitto ja GTK pitivät neuvottelun maakunnan geoenergiapotentiaaliin liittyen maakuntakaavan laadinnan alkuvaiheessa.
--	--

energiapotentiaali ja kaavoitettujen pohjavesialueiden energiapotentiaali). maakunta- ja kuntatason tarkasteluihin sekä tarkempien selvitysten taustatiedoksi (http://gtkdata.gtk.fi/maankamara).	Maakuntakaavaprosessissa on päädytty siihen, että kartalla ei osoiteta geoenergiaan liittyviä merkintöjä, koska geoenergian hyödyntäminen ei normaalioloissa ja oikein toteutettuna aiheuta merkittäviä ympäristövaikutuksia, ja siihen liittyvät ympäristövaikutukset ovat pääosin hyvin paikallisia. Geoenergiapotentiaalin esittämistä maakuntakaavassa voidaan harkita uudelleen tulevissa maakuntakaavan päivityksissä, mikäli ilmenee tarvetta teeman maakuntakaavatasoiselle tarkastelulle. Etelä-Pohjanmaan liiton tavoitteena on edistää uusiutuvan energian tuotantoa maakunnassa myös muutoin kuin maakuntakaavan kautta. Etelä-Pohjanmaan maakuntastrategiassa on asetettu tavoitteeksi maakunnan hiilinegatiivisuus vuonna 2050 ja maakuntaohjelmassa esitetään lukuisia toimenpiteitä, joilla edistetään hallittua siirtymistä kestäväan energiantuotantoon. Etelä-Pohjanmaan ilmasto- ja kiertotaloustiekartassa (2022) esitetään toimenpiteenä "Selvitetään polttoon perustumattomien energiantuotantomuotojen potentiaalia (esim. aurinko- ja geoenergia) ja käyttöönottomahdollisuuksia sekä toteutetaan niihin liittyviä investointeja".
---	--

Ilmatieteen laitos	Vastine
Ilmatieteen laitoksen lausunto Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaehdotuksesta sääätutkamittausten näkökulmasta Ilmatieteen laitos on antanut yksityiskohtaisen lausunnon Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaluonnoksesta 08.03.2023 (54/03.00.02/2023) ja siihen jatkoa 10.1.2024 (674/03.00.02/2023). Ilmatieteen laitos on katsonut nyt esitetyt luonnosmateriaalit läpi ja kaavaselostukseen lisätyt tekstit vastaavat laitoksen toiveita. Ilmatieteen laitoksella ei ole lisähuomautettavaa.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta ja merkitsee sen tiedoksi.

Keski-Suomen ELY-keskus	Vastine
Keski-Suomen ELY-keskuksen lausunto Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 ehdotuksesta Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 kattaa koko Etelä-Pohjanmaan maakunnan ja on luonteeltaan kokonaismaakuntakaava ja se sisältää seuraavat kokonaisuudet: aluerakenne, liikenne ja teknisen huollon verkostot, viherrakenne, luonnonvarat ja energiantuotanto	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta.

sekä kulttuuriympäristö. Maakuntakaavan avulla luodaan alueidenkäytölliset edellytykset maakuntastrategian kehittämistavoitteiden toteuttamiselle. Keski-Suomen ELY-keskus lausui maakuntakaavan viranomaisehdotuksesta 10.1.2024. Nyt on kyseessä maakuntakaavan julkisesti nähtävillä oleva ehdotus. <i>Keski-Suomen ELY-keskus on tutustunut maakuntakaavaehdotuksen aineistoihin ja lausuu luontomaisema-asioiden osalta vielä seuraavaa:</i> Ehdotusvaiheen viranomaiskuulemisen jälkeen tuulivoimaloiden alueiden (tv-alueiden) suunnittelumääräyksiä on kehitetty ja tarkennettu, ja alueisiin on tehty rajausmuutoksia mm. lajistoon kohdistuvien vaikutusten vuoksi. Keski-Suomen ELY-keskus toteaa, että tv-alueiden suunnittelumääräystä muokattu parempaan suuntaan Natura-alueiden suojeluperusteiden turvaamisen osalta. Osittain Keski-Suomen puolella olevaan Pohjoisnevan Natura-alueeseen haitallisia metsäpeuraan kohdistuvia vaikutuksia on vähennetty supistamalla Aitakankaan ja Talpakanrämeeen tv-alueita. Kaavaehdotuksen asiakirjoissa kuten päivitetystä Natura-vaikutusten arviointiraportissa (Sitowise 29.2.2024) ei ole riittävästi perusteltu rajausmuutosten riittävyyttä turvaamaan sitä, että Pohjoisnevan Natura-alueen suojeluperustelaji metsäpeuraan aiheutuvat haitalliset vaikutuksen jäisivät merkittävän haitan kynnyksen alle. Keski-	Merkitään tiedoksi. Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan maakuntakaavojen tuulivoima-alueiden Natura-alueisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi on laadittu kaavaan ehdolla olleille tuulivoima-alueille. Arviointiraporttia ei ole päivitetty kaavan laadinnan aikana muuttuneiden (eli kooltaan supistuneiden ja/tai kokonaan poistuneiden) tuulivoimaloiden alueiden mukaiseksi. Arviointiraporttiin on ennen kaavaehdotuksen julkista kuulemistä korjattu virheitä, joilla ei ole Etelä-Pohjanmaan osalta vaikutusta arvioinnin lopputulokseen.
--	---

Suomen ELY-keskus huomauttaa, että Pohjoisnevan Natura-alueen pohjoisin osa-alue sisältyy edelleen valtaosin Aitakankaan tv-alueen viiden kilometrin metsäpeuravaikutusten häiriövyöhykkeelle. Aitakankaan tv-puisto sijoittuu metsäpeurojen lisääntymisalueelle ja lisäksi Aitakankaalle kohdistuu pantapeurojen seuranta-aineiston mukaan merkittävää metsäpeurojen vaellusaikaista tilankäyttöä. Toistaiseksi tieto tuulivoimaloiden vaikutuksista metsäpeuran talvehtimisalueisiin ja vaellusreitteihin on puutteellista eikä käytettävissä ole tarpeeksi tietoa häiriövaikutuksesta vaelluskäyttäytymiseen. Luonnonvarakeskuksen parasta mahdollista asiantuntijuutta edustavat näkemykset tulee siten ottaa kaavaratkaisussa huomioon.	Kaava perustuu maankäyttö- ja rakennuslakiin ja mm. siinä maakuntakaavalle asetettuihin sisältövaatimuksiin. Kaavaratkaisu perustuu kaavaa varten laadittuihin selvityksiin (ml. Natura-arviointi), saatuun palautteeseen (ml. Natura-arvioinnista saadut lausunnot) ja käytyihin neuvotteluihin. Metsäpeuraan kohdistuvia vaikutuksia on arvioitu mm. osana pohjalaismaakuntien tuulivoimaselvitystä (aluekohtaisesti ja yhteisvaikutusten arvioinnin näkökulmasta), Natura-arvioinnissa, kaavan vaikutusten arviointiraportissa (mm. MRL:n ja VAT:en toteutumisen sekä yhteisvaikutusten näkökulmasta) sekä Luonnonvarakeskukselta tilatun metsäpeura-aineiston perusteella. Lisäksi metsäpeuraan kohdistuvista vaikutuksista on käyty neuvotteluja mm. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen ja Luonnonvarakeskuksen kanssa. Kuten lausunnossa tuodaan esiin, maakuntakaavassa on mm. rajattu tuulivoimaloiden alueita pienemmäksi. Lisäksi metsäpeuraan kohdistuvien vaikutusten lieventämiseksi maakuntakaavassa annetaan tuulivoima-aluekohtaisia suunnittelumääräyksiä, joiden mukaan "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee turvata metsäpeuran vaellusreittien ja lisääntymisalueiden säilyminen". Suunnittelumääräys annetaan mm. Alajärven Aitakankaan ja Vimpelin Talpakanrämeeen tuulivoimaloiden alueille.
--	---

Maakuntakaavaehdotuksen vaikutusten arvioinnin mukaan "Suomenselän metsäpeurakannan elinvoimaisuuteen on arvioitu keskeisesti vaikuttavan sopivien vasomisalueiden määrä ja laatu (rauhallisuus, turvallisuus, sopivaa ravintoa tarjoavien alueiden riittävyys). Maakuntakaavaratkaisun arvioidaan vaikuttavan näihin vähäisesti. Yhteisvaikutuksiin vaikuttaa etenkin Keski-Pohjanmaan tuulivoimahankkeiden toteutuminen. Maakuntakaavaratkaisu vaikuttaa merkittävämmiin metsäpeuran talvehtimisalueisiin ja talvivaellukseen käyttämiin alueisiin, mikäli kaikki Etelä-Pohjanmaalla ja Keski-Pohjanmaalla sijaitsevat tuulivoima-alueet toteutuvat. Vaikutuksen voimakkuus riippuu metsäpeuran tuulivoimatuotannon välttämiskäyttämisen voimakkuudesta, josta ei toistaiseksi ole olemassa tutkimustietoa. Lisäksi talvehtimisalueiden sijaintiin liittyy epävarmuutta, koska metsäpeurat ovat niiden suhteen joustavia ja epäennustettavia.

Maakuntakaavassa annetaan kymmenelle tuulivoimaloiden alueelle suunnittelumääräykset metsäpeuran vaellusreittien ja lisääntymisalueiden säilymisen turvaamisesta tarkemmin osana yksityiskohtaisempaa tuulivoima-alueen suunnittelua. Tuulivoima-alueiden haitallisia vaikutuksia metsäpeuraan voidaan lieventää sijoittamalla voimalat siten, että metsäpeuran vasomisalueiden määrä ja laatu pysyvät hyvinä. Osana yksityiskohtaisempaa tuulivoima-alueiden suunnittelua on mahdollista tarkemmin huomioida myös vaikutukset metsäpeurojen vaellusreitteihin."

Keski-Suomen ELY-keskus viittaa 10.1.2024 antamaansa lausuntoon ja toteaa edelleen, että maakotkan törmäysmallinnuksessa törmäysfrekvenssinä tulee käyttää enintään 0,06 törmäystä/vuosi/reviiri. Kaavaselostuksessa on esitetty Etelä-Pohjanmaan ja naapurimaakuntien eri vaiheissa käynnissä olevissa tai vahvistetuissa maakuntakaavoissa osoitetut tuulivoimaloiden alueet, tuulivoimayleiskaavojen alueet ja vireillä olevat hankealueet. Kartta on rajattu niin, että maakuntaraja erottuu heikosti, samoin osa Keski-Suomen puolella, maakuntarajan	Etelä-Pohjanmaan liiton näkemyksen mukaan maakuntakaavassa on laadittu riittävät selvitykset sekä vaikutusten arvioinnit, ja kaava perustuu niiden pohjalta tehtyyn maakuntakaavatasoiseen kaavaratkaisuun. Maakuntakaavassa annetaan suunnittelumääräyksiä, joilla ohjataan yksityiskohtaisempaa suunnittelua huomioimaan ja lieventämään vaikutuksia mm. metsäpeuraan. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida myös ylimaakunnalliset vaikutukset. Etelä-Pohjanmaan liitto viittaa maakuntakaavan viranomais ehdotuksesta antamaansa vastineeseen, jonka mukaan maakotkaan kohdistuvat vaikutukset huomioidaan kaavassa käyttäen reviirikohtaisena merkittävän törmäysriskin rajana 0,08 törmäystä/vuosi/reviiri. Ratkaisu perustuu maakuntakaavan selvitysten yleispiirteiseen tasoon ja siihen, että maakuntakaavassa ei määritellä petolintuihin keskeisesti vaikuttavia tuulivoimaloiden määriä, korkeuksia tai tarkempia sijainteja tuulivoimaloiden alueiden sisällä. Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueet on lisäksi rajattu vakiintuneilla maakotkan reviireillä ydinreviirien ulkopuolelle. Rajataan kaavaselostuksen karttaa Etelä-Pohjanmaan ja naapurimaakuntien tuulivoima-alueista siten, että karttarajaus ulottuu pidemmälle naapurimaakuntien puolelle. Kartalla näkyvät maakuntarajat ovat taustakarttana käytetyn Maanmittauslaitoksen kartan mukaiset.
--	---

tuntumassa vireillä olevista tv-hankealueista. Kuvaa tulisi tarkentaa. Seudullisen kokoluokan tuulivoima-alueilla voimalamäärä voi olla suuri ja tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on nykyään lähtökohtaisesti vähintään 300 m, joten maisemavaikutukset voivat ulottua kymmenien kilometrien päähän. Yhteisvaikutusten arvioinnissa on tärkeää ottaa huomioon kaikki hankkeet, joiden vaikutusalueet menevät päällekkäin.	Maakuntakaavan taustalle on laadittu Etelä-Pohjanmaan potentiaalisten tuulivoima-alueiden maisemaselvitys (FCG 2022), joka sisältää mm. maisemallisesti herkkien alueiden tunnistamisen, maisemiin kohdistuvien yhteisvaikutusten arvioinnin ja hot spot -alueiden tunnistamisen, sekä kohdekortit, näkymäalueanalyysin ja havainnekuvia. Selvityksessä on huomioitu myös ylimaakunnalliset vaikutukset. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa annetaan tuulivoimaan liittyen koko maakuntaa koskeva suunnittelumääräys, jonka mukaan mm. "tuulivoiman ja siihen liittyvän sähkönsiirron suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset --- maisemaan, kulttuuriperintöön --- sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida eri tuulivoima-alueiden ja niihin liittyvän sähkönsiirron yhteisvaikutukset". Lisäksi maisemaselvityksen tulosten perusteella annetaan tuulivoima-aluekohtaisia suunnittelumääräyksiä, joiden mukaan "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, ettei tuulivoimarakentaminen merkittävästi heikennä valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden tai merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen maisemakuvaa". Aluekohtaisia määräyksiä ei selvityksen tulosten perusteella ole annettu Keski-Suomen maakuntarajan läheisyydessä oleville tuulivoimaloiden alueille, mutta esim. Vimpelin Talpakanrämeele on.
--	--

Kaavan kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön kohdistuva vaikutustenarviointi käsittelee pääpiirteissään vaikutuksia kulttuuriympäristön arvokohteisiin. Kaavaselostuksen mukaan kaavaratkaisu toteuttaa ja edistää valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden, kulttuuriympäristöjen ja arkeologisten kulttuuriperintökohteiden vaalimista. On kuitenkin huomattava, että maakuntien raja-alueet ovat perinteisesti olleet harvaanasuttuja, erämaisia seutuja, joissa vähäisemmän kulttuurivaikutuksen takia on usein säilynyt laaja-alaisemmin metsä- ja suoluontoa. Suomenselän monet laajat suojellut suoalueet sijoittuvat Keski-Suomen ja	Maakuntakaavan vaikutusten arviointiraportissa on arvioitu tuulivoimaloiden alueiden yhteisvaikutuksia huomioiden myös naapurimaakuntien tuulivoimaosayleiskaavat, tuulivoimahankkeet ja maakuntakaavojen tuulivoimaloiden alueet. Arvioinnin lähtökohtana ovat olleet asutuskeskittymät sekä arvokkaat maisema-alueet ja rakennetun kulttuuriympäristön kohteet. Arvioinnin mukaan yhteisvaikutuksia kohdistuu mm. Kyyjärven kuntaan, kun huomioidaan myös naapurimaakuntien puolella käynnissä olevat tuulivoimahankkeet. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan selvityksissä ja vaikutusten arvioinneissa on käytetty 300 metrin voimalakorkeutta arvioitaessa maakuntakaavan yleispiirteisellä tasolla vaikutuksia mm. petolintuihin ja maisemaan.
--	--

Pohjanmaan maakuntien rajoille. Luonnonmaisemista ei ole samanlaista inventointi- ja arvotustietoa kuin (maaseudun) kulttuurimaisemista. Siitä huolimatta on tärkeää arvioida tuulivoiman vaikutuksia myös luonnonmaiseman arvoalueisiin. Keski-Suomen ja Etelä-Pohjanmaan maakuntarajan molemmiin puolin on suojeltua suoluontoa, johon kohdistuu tuulivoimahankkeiden suoria (maisemakuva) ja välillisiä (es. matkailu- ja virkistyskäyttö) maisemavaikutuksia. Kaavan taustaselvityksenä laaditussa Etelä-Pohjanmaan potentiaalisten tuulivoima-alueiden maisemaselvityksessä (2022) maakunnan raja-alueet on tunnistettu kohtalaisen herkkyyden alueina. Tähän luokaan kuuluvat mm. Natura- ja luonnonsuojelualueet, suuret vesistöt, virkistysalueet ja-reitit. Välittömästi Keski-Suomen maakuntarajan tuntumaan sijoittuu kolme kaavaehdotuksessa esitettyä tv-aluetta: Konttisuo (Soini), Savonneva (Alajärvi) ja Majasuonkangas (Ähtäri). Kaavaselostuksessa ja maisemaselvityksen kohdekorteissa tv-alueista käytetään eri kohdenumeroita ja ilmeisesti myös eri nimiä, joten tarkempien kohdekohtaisten selvitysten ja vaikutustenarviointien tutkiminen tausta-aineistosta ei käy helposti. Aineistoa tulisi selkeyttää.	Kuten lausunnossa tuodaan esiin, maakuntakaavan maisemaselvityksessä on huomioitu myös luonnonmaisemaan kohdistuvat vaikutukset. Maisemallisen herkkyyden luokittelussa Keski-Suomen rajalla olevat alueet on luokiteltu kohtalaisen tai vähäisen herkkyyden alueiksi. Etelä-Pohjanmaan liitto tuo esiin, että lausunnossa mainitut Soinin Konttisuo ja Alajärven Savonneva (Möksy) ovat toiminnassa olevia tuulivoima-alueita. Maakuntakaavan selvitykset perustuvat niiden laadinnan aikaiseen tilanteeseen mm. potentiaalisten tuulivoimaloiden alueiden rajausten, nimistön ja numeroinnin osalta. Kaavassa alueiden nimet ovat tarkentuneet mm. saadun palautteen tai rajauksissa tehtyjen muutosten perusteella (esimerkiksi maastokartan perusteella tv-alueelle aiemmassa kaavaprosessin vaiheessa annettu nimi on jäänyt uuden tv-alueen rajauksen ulkopuolelle). Tuulivoimaloiden alueiden numerointi on päivitetty kaavan ehdotusvaiheeseen vastaamaan juoksevaa numerointia 1–44 sen mukaisesti, mitkä
--	---

Etelä-Pohjanmaan aurinkoenergiaselvityksessä (2023) ja niihin liittyvissä kohdekorteissa on kuvattu 25 potentiaalista aurinkovoimatuotantoon soveltuvaa aluetta. Osa näistä alueista sijoittuu Keski-Suomen maakuntarajan tuntumaan. Aurinkovoima-alueita ei kuitenkaan ole osoitettu kaavakartalla, vaan niistä on annettu koko maakuntaa koskeva suunnittelumääräys. Kaavaselostuksessa tulisi kuvata onko/ miten tv-alueiden ja potentiaalisten aurinkovoima-alueiden maisemaan kohdistuvia yhteisvaikutuksia on arvioitu kaavaratkaisussa.	alueet ovat kaavan laadinnan tässä vaiheessa mukana kaavaratkaisussa. Maakuntakaavan taustaselvityksiin ei tehdä jälkikäteen muutoksia potentiaalisten tuulivoimaloiden alueiden osalta. Kaavaselostuksessa, tuulivoimaloiden alueiden kaavaratkaisun kuvauksessa tuodaan esiin, miten tehdyt taustaselvitykset ovat vaikuttaneet kaavassa osoitettaviin tuulivoimaloiden alueisiin. Maakuntakaavassa ei osoiteta kaavakartalla aurinkovoiman tuotantoon liittyviä merkintöjä, eikä niihin liittyen ole maakuntakaavan yhteydessä tehty yhteisvaikutusten arviointia. Etelä-Pohjanmaan liitto ei pidä yhteisvaikutusten arvioinnin kuvaamista kaavaselostuksessa tarpeellisenä, koska aurinkovoimamerkinnot eivät ole osa kaavaratkaisua. Maakuntakaavaehdotuksessa koko maakuntaa koskien annettavassa aurinkovoimaan liittyvässä suunnittelumääräyksessä ohjataan yksityiskohtaisempaa suunnittelua mm. siten, että "aurinkovoiman tuotantoalueiden suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuri-, maisema-, virkistysarvoihin, luonnon monimuotoisuuteen sekä olemassa oleviin elinkeinoin ja asutukseen kohdistuvat vaikutukset". Lisäksi tuulivoiman yleisessä suunnittelumääräyksessä ohjataan huomioimaan tuulivoiman ja siihen liittyvän sähkönsiirron yhteisvaikutukset laajasti eri teemojen osalta.
---	---

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom	Vastine
Hei, Kiitos lausuntopyynnöstä. Tiedoksi, että Liikenne- ja viestintävirasto Traficomilla ei ole asiasta lausuttavaa.	Merkitään tiedoksi.

Luonnonvarakeskus	Vastine
1. Johdanto Etelä-Pohjanmaan liitto pyytää Luonnonvarakeskukselta lausuntoa Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050-kaavaehdotuksesta. Voimaan tullessaan uusi maakuntakaava kumoaa aiemmat maakuntakaavat. Luonnonvarakeskukselta pyydetään erityisesti huomioita tuulivoimaloiden alueiden ratkaisuun ja etenkin metsäpeura tässä huomioiden. 2. Lausunto Pyydettyinä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan. Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin. Se mitä aikaisemmassa lausunnossa on sanottu, on edelleen voimassa.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta. Merkitään tiedoksi.

Metsäpeuralta on esitetty kesä- ja talvilaidunalueet, mutta varsinaiset vaellusreitit puuttuvat kaavaehdotuksesta. Iso-Saapasnevan tuulivoima-alue osuu edelleen Suomen ja EU:n merkittävimmälle metsäpeuran vaellusreitille. Reitin haasteena on, että se on kapea ja sen ympärillä ei ole metsäpeuralle hyviä, soveltuvia vaihtoehtoisia reittejä.

Kuvassa 7. esitetään pantapeurojen kesäiset laidunalueet. Kaavassa tulisi paremmin kiinnittää huomiota kesälaidunalueiden välisiin yhteyksiin ja samalla Natura2000-verkoston välisiin ekologisiin yhteyksiin. Tällä hetkellä Suomenselän pääpopulaation yhteys Soini-Ähtäri-Karstulan osapopulaatioon uhkaa katketa maakuntien tuulivoima-alueiden yhteisvaikutuksesta. Luke huomauttaa, että tämän alueen elinvoimaisuutta on tuettu EU:n Life rahoitusinstrumentilla, joka aiheuttaa raportointivelvollisuutta komissiolle.

Maakuntakaavassa ei osoiteta kaavamerkinnoin metsäpeurojen kesä- ja talvilaidunalueita tai vaellusreittejä. Lausunnossa viitattaneen maakuntakaavan vaikutusten arviointiin, jossa esitetään Luonnonvarakeskukselta tilattuja metsäpeura-aineistoja. Aineistoista esitetään kartalla keskeiset lisääntymisalueet, nykyiset talvehtimisalueet, kesä- ja talvivaelluksen ydinalueet sekä kesä- ja talvivaellukseen käytetyt alueet. Lisäksi liitolla on ollut käytössä vaellusten viivamaiset aineistot, joita ei ole esitetty vaikutusten arvioinnin kartalla, mutta jotka ovat olleet osa arviointiaineistoa.

Iso Saapasnevan alueelle ei osoiteta maakuntakaavaehdotuksessa tuulivoimaloiden alueen merkintää.

Etelä-Pohjanmaan liitto katsoo, että laidunalueiden välisiä yhteyksiä on huomioitu yleispiirteiselle kaavatasolle riittävällä tasolla. Maakuntakaavan vaikutusten arvioinnissa Suomenselän metsäpeurakannan elinvoimaisuuteen on arvioitu keskeisesti vaikuttavan sopivien vasomisalueiden määrä ja laatu (rauhallisuus, turvallisuus, sopivaa ravintoa tarjoavien alueiden riittävyys). Maakuntakaavaratkaisun arvioidaan vaikuttavan näihin vähäisesti. Yhteisvaikutuksiin vaikuttaa etenkin Keski-Pohjanmaan tuulivoimahankkeiden toteutuminen. Maakuntakaavaratkaisu vaikuttaa merkittävämmiin metsäpeuran talvehtimisalueisiin ja talvivaellukseen käyttämiin alueisiin, mikäli kaikki Etelä-Pohjanmaalla ja Keski-Pohjanmaalla sijaitsevat tuulivoima-

Luke korostaa yhä 5 km suojavyöhykkeen noudattamisen tärkeyttä metsäpeuralle tärkeiden Natura2000-alueiden ympärillä (Tolvanen ym. 2023). Metsäpeuran levinneisyysalueella Natura-alueiden suojeluperusteisiin on tulossa tarkennuksia metsäpeuran osalta (Uusi päivitetty aineisto on odottamassa käsittelyä Lajitieto.fi tietokannassa: Julkaisematon Natura2000 alueiden päivitys – metsäpeura, (Lajitieto.fi)). Natura2000-alueiden perustepäivitys metsäpeuran osalta tulee huomioida kaavassa. Tuulivoimaloiden alueen suunnittelumääräyksissä lukee, että alueen tarkemmassa suunnittelussa on otettava huomioon mm. vaikutukset luonnonarvoihin. Luke huomauttaa, että on ongelmallista jättää vastuu yhteisvaikutuksista yksittäisten hankkeiden suunnittelulle. Yhteisvaikutusten osalta maakuntakaavassa olisi luontevaa ja tulisi tarkastella suuria kokonaisuuksia valtakunnallisella ja maakuntatasolla ja siten energiatuotantoon osoitettujen suunnittelualueiden volyymia ja sen mahdollisia vaikutuksia esim. direktiivilajistolle.	alueet toteutuvat. Vaikutuksen voimakkuus riippuu metsäpeuran tuulivoimatuotannon välttämiskäyttämisen voimakkuudesta, josta ei toistaiseksi ole olemassa tutkimustietoa. Lisäksi liitto tuo esiin, että maakunnan itärajalla useat tuulivoima-alueet ovat jo kokonaan (Konttisuo) tai osittain (Savonneva) rakentuneita, tai niillä on lainvoimainen osayleiskaava (Korkeamaa). Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueiden rajauksissa ei käytetä kategorisesti 5 km etäisyysvyöhykettä Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden ympärillä. Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueita on rajattu kaavaprosessin aikana etäämmälle Natura-alueista mm. metsäpeuraan kohdistuvien vaikutusten lieventämiseksi. Liitto kiittää tiedosta koskien tulevia muutoksia Natura-alueiden suojeluperusteisiin. Liitto pitää tärkeänä, että päivitykset tulevat mahdollisimman aikaisessa vaiheessa tietoon eri kaavatasoille ja hankkeisiin. Maakuntakaavassa on tehty yhteisvaikutusten arviointia siltä osin kuin maakuntakaavalta yleispiirteisenä kaavatasona edellytetään. Yhteisvaikutusten arvioinnin perusteella maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueisiin on tehty muutoksia. Tuulivoimaan liittyvässä yleisessä suunnittelumääräyksessä ohjataan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa huomioimaan myös yhteisvaikutuksia, koska vasta tarkemmassa suunnittelussa määritellään esimerkiksi voimalamääriä ja -korkeuksia sekä sijainteja, jotka olennaisesti
---	---

3. Lausunnon tiivistelmä Luke korostaa yhä 5 km suojavyöhykkeen noudattamisen tärkeyttä metsäpeuralle tärkeiden Natura2000-alueiden ympärillä. Metsäpeuran levinneisyysalueella Natura-alueiden suojeluperusteisiin on tulossa tarkennuksia metsäpeuran osalta. Natura2000-alueiden perustepäivitys metsäpeuran osalta tulee huomioida kaavassa. Metsäpeuralta on esitetty kesä- ja talvilaidunalueet, mutta varsinaiset vaellusreitit puuttuvat kaavaehdotuksesta. Iso-Saapasnevan tuulivoima-alue osuu edelleen Suomen ja EU:n merkittävimmälle metsäpeuran vaellusreitille. Reitin haasteena on, että se on kapea ja sen ympärillä ei ole metsäpeuralle hyviä, soveltuvia	vaikuttavat useiden yhteisvaikutusten muodostumiseen. Suunnittelumääräyksen mukaan "tuulivoiman ja siihen liittyvän sähkönsiirron suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset --- luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologisiin yhteyksiin sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida eri tuulivoima-alueiden ja niihin liittyvän sähkönsiirron yhteisvaikutukset". Vaikutusten toteutumisessa on merkitystä myös sillä, mitkä tuulivoimaloden alueet toteutuvat, ml. naapurimaakuntien tuulivoimahankkeet. Maakuntakaavassa annetaan yleisen suunnittelumääräyksen lisäksi kymmenelle tuulivoimaloiden alueelle aluekohtainen suunnittelumääräys, jonka mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee turvata metsäpeuran vaellusreittien ja lisääntymisalueiden säilyminen. ks. vastine yllä
--	--

vaihtoehtoisia reittejä. Tuulivoimaloiden alueen suunnittelumääräyksissä lukee, että alueen tarkemmassa suunnittelussa on otettava huomioon mm. vaikutukset luonnonarvoihin. Luke huomauttaa, että on ongelmallista jättää vastuu yhteisvaikutuksista yksittäisten hankkeiden suunnittelulle. Yhteisvaikutusten osalta maakuntakaavassa olisi luontevaa ja tulisi tarkastella suuria kokonaisuuksia valtakunnallisella ja maakuntatasolla ja siten energiatuotantoon osoitettujen suunnittelualueiden volyymia ja sen mahdollisia vaikutuksia esim. direktiivilajistolle.	
--	--

Metsähallitus	Vastine
Metsähallituksen lausunto Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 kaavaehdotuksesta Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus päätti kokouksessaan 26.3.2024 maakuntakaavan ehdotusvaiheen aineiston asettamisesta julkisesti nähtäville. Metsähallitus on tutustunut kaava-aineistoon ja lausuu siitä seuraavaa: Tuulivoima Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman tavoitteissa on kaksinkertaistaa puhtaan sähkön tuotanto kotimaassa. Suomen energiaomavaraisuutta vahvistetaan kestävällä	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta.

tavalla edistämällä puhtaan energian siirtymää. Uusiutuvan energian osuutta energiantuotannossa kasvatetaan ja edistetään toimia, joiden avulla fossiilisista polttoaineista luovutaan sähkön ja lämmön tuotannossa viimeistään 2030-luvulla. Tuulivoiman toimintaedellytyksiä kehitetään. Hallitus edistää maa- ja merituulivoimaa sekä ennakoitavaa ja kannustavaa toimintaympäristöä tuulivoiman hankekehityksessä. Hallituksen toimet johtavat luonnonvarojen kestävään hyödyntämiseen sekä huoltovarmuuden ja energiaomavaraisuuden parantamiseen. 20.11.2023 voimaan tulleella EU:n RED III-direktiivillä pyritään nopeuttamaan ja sujuvoittamaan uusiutuvan energian hankkeiden lupamenettelyjä sekä tukemaan hankkeiden nopeampaa käyttöönottoa. Direktiivin olennaisena osana on maa- ja merituulivoiman lisääminen jäsenvaltioissa, millä edistetään direktiivissä korotetun uusiutuvan energian tavoitteen saavuttamista. Jäsenvaltioiden tulisi määrittää maa- ja merialueita uusiutuvan energian tuotantolaitoksille, sekä nimetä merkittävässä määrin uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueita. Etelä-Pohjanmaan maakuntaliiton tulisi huomioida hallitusohjelman ja EU:n RED III-direktiivin tavoitteet maakuntakaavan laadinnassa. Maakuntakaavan tulisi olla tuulivoimatuotantoa mahdollistava ja aluerajausten riittävän laajoja maakuntakaavavaiheessa. Kaavahierarkian mukaisesti maakuntakaavan ratkaisut ovat	Etelä-Pohjanmaan liitto on edistänyt hallitusohjelman ja RED III -direktiivin tavoitteita laatimalla uuden maakuntakaavan, jossa ajantasaisiin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin perustuen osoitetaan mm. 44 tuulivoimaloiden aluetta, voimajohtoverkoston kehittämisvarauksia, maakunnallisesti merkittävät energiahuoltoa palvelevat laitokset ja kantaverkon muuntamoiden alueet. Kaavaratkaisu tukee uusiutuvan energiantuotannon kasvattamista, ennakoitavuutta ja huoltovarmuutta. Kaavaratkaisu ohjaa tuulivoimaa maakuntakaavatasoisten selvitysten perusteella toteuttamiskelpoisille ja parhaiten soveltuville sijainneille, joiden osalta on jo maakuntakaavan tasolla tehty yhteensovittamista muun maankäytön kanssa. Maakuntakaava laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti.
--	--

luonteeltaan periaatteellisia ja yleispiirteisiä, eikä maakuntakaavalla tule tarpeettomasti rajoittaa kuntakaavoitusta, mikäli maakuntakaavan ratkaisuihin ei liity valtakunnallisia, maakunnallisia tai seudullisia tarpeita. Maakuntaliiton tulee ottaa huomioon maakunnan kuntien tavoitteet ja luoda edellytykset tuulivoimahankkeiden suunnittelulle ja kehittämiselle. Tuulivoima-alueiden kaavoituksessa ja yksityiskohtaisemmassa hankesuunnittelussa hankekehittäjällä on YVA-lain mukainen vastuu selvittää ympäristövaikutukset lain edellyttämällä tavalla kullakin alueella. Tuulivoimahanke edellyttää toteutuakseen tuulivoimaosayleiskaavan laatimista. Saavuttaakseen lainvoiman, tulee tuulivoimaosayleiskaavan täyttää kaavalle asetetut sisältövaatimukset. Jotta sisältövaatimukset voivat täytyä, tulee tehdä riittävästi selvityksiä ja arvioida kaavasta aiheutuvia ympäristövaikutuksia.	Ympäristöministeriön ohjeen (2016) mukaisesti "maakuntakaavoituksen tehtävänä on tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden ohjaaminen. Tuulivoimarakentamisen keskittäminen maakuntakaavassa osoitetuille tuulivoima-alueille edistää valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamista, vähentää tuulivoimarakentamisen ympäristövaikutuksia ja helpottaa tuulivoimarakentamisen ja muun alueiden käytön yhteensovittamista. Tuulivoimarakentamisen keskittämistä voidaan edistää myös osoittamalla maakuntakaavoissa sellaisia maakunnallisesti arvokkaita alueita, joille tuulivoimarakentamista ei tulisi suunnitella." Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueita on rajattu yleispiirteinen kaavataso huomioiden mm. etäisyys asutukseen ja merkittävät vaikutukset luontoarvoihin. Ympäristöministeriön ohjeen mukaisesti maakuntakaavassa on voitava varmistua alueiden toteuttamiskelpoisuudesta huomioiden myös yhteisvaikutukset. Etelä-Pohjanmaan liitto huomauttaa, että Metsähallituksen lausunnoissa esiin tuodut huomiot maakotkan ydinreviirien ja törmäysriskien huomioimisesta ovat olleet keskeinen maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueita rajaava tekijä. Maakuntakaavan kaavaselostuksessa tuodaan esiin, että maakuntakaavassa tuulivoimaloiden alueet osoitetaan alueen
---	---

Tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutusten arvioinnin tulisi olla yleisellä tasolla maakuntakaavassa, ja sitä tulee tarkentaa yksityiskohtaisemman osayleiskaavan laatimisen yhteydessä sekä hankesuunnittelussa. Yhteisvaikutusten arvioinnin tärkeys korostuu kunkin hankkeen osayleiskaavoituksen sekä ympäristövaikutusten arvioinnin yhteydessä, jolloin on myös kerätty asianmukaisesti tietoa tehtyjen selvitysten myötä. Selvitykset tulee huomioida maakuntakaavoituksessa riittävällä tasolla, jolloin vältetään ennakoimattomia ja yllätyksellisiä muutoksia kuntatason hankekehitystyössä. Tuulivoiman ja hiilineutraaliustavoitteiden kannalta olisi tärkeää, että maakuntakaavamerkinnät olisivat mahdollistavia. Kaikki seudulliset tv-hankealueet eivät tule rakentumaan, koska kaikkia kriittisiä riskejä ei voida tunnistaa maakuntakaavavaiheessa. Tällöin maakuntakaavassa on hyvä olla "särkymävaraa". YVA-menettelyn kautta voidaan selvittää	erityisominaisuutta osoittavalla merkinnällä ja alueet voivat tarkentua yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Maakäyttö- ja rakennuslain mukaan maakuntakaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun, ja sen edellyttämiin selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvittäessä on otettava huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:ssa on tehty kaavatason mukainen yleispiirteinen yhteisvaikutusten arviointi osana kaavan vaikutusten arviointia. Yhteisvaikutusten arvioinnissa on huomioitu mm. petolintuihin kohdistuvat törmäysvaikutukset ja maisemiin kohdistuvat vaikutukset. Ympäristöministeriön ohjeen (2016) mukaan "maakuntakaavoituksessa voidaan arvioida kokonaisuutena riittävän laajan alueen osalta eri tuulivoima-alueiden ja niihin liittyvien voimajohtojen yhteisvaikutuksia ja suunnittelun kautta löytää ympäristövaikutuksiltaan paras mahdollinen lopputulos tuulivoima-alueiden sijoittumisessa. Tärkeimpiä yhteisvaikutusten kannalta arvioitavia asioita ovat maisemavaikutukset sekä linnustoon kohdistuvat vaikutukset." Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaehdotuksen mukainen ratkaisu mahdollistaa teoreettisesti tarkastellen noin 780 tuulivoimalan rakentamisen, mikä tarkoittaa käynnissä olevissa tuulivoimahankkeissa suunniteltu voimaloiden yksikköteho (6-10 megawattia) huomioiden noin 4700 - 7800 megawatin tuotantokapasiteettia.
---	---

vaikutuksia ja yhteisvaikutuksia eri lajeihin vielä tarkemmin, ja pohtia erilaisia ratkaisuja yhteensovittamiselle. Vaikutukset maakotkaan Metsähallitus katsoo, että maakotkareviirit on huomioitu kaavaehdotuksessa pääosin hyvin ja kotkan kannalta riskialttiita tuulivoima-alueita on rajoitettu vaikutusten vähentämiseksi. Ilmeisesti myös maakotkan törmäysvaikutusten arviointia on kaavan viranomaisehdotuksen jälkeen päivitetty vastaamaan julkisessa kaavaehdotuksessa esitettyjä tuulivoima-alueita. Metsähallitus huomauttaa, että kaavakartan ohella myös keskeiset kokonaisvaikutusten arviointiin tehdyt päivitykset olisi ollut hyvä esittää esimerkiksi taulukossa, jolloin muutokset olisivat helposti luettavissa. Aikaisemmissa kaavalausunnoissaan Metsähallitus on korostanut, ettei maakuntakaavassa esitettyjä tuulivoima-alueita tulisi ulottaa maakotkien ydinreviireille.	Maakuntakaavan vaikutusten arvioinnissa (Sweco 2024) on tunnistettu lausunnossa esiin tuotu näkökulma ja pidetty kaavaratkaisun ylimitoitusta perusteltuna: <i>Kaikkien osoitettujen alueiden ei tarvitse toteutua energiaomavaraisuuden tavoitteen täyttymiseksi. Tämä on tarpeellista, sillä yksityiskohtaisemmissa selvityksissä voi tulla esiin vaikutuksia, joiden vuoksi tuulivoiman toteuttaminen kaikille alueille ei olekaan välttämättä mahdollista. Tekemällä useampia varauksia todennäköisyys energiaomavaraisuuden täyttymiselle on hyvä. Ylimitoitus on näin ollen perusteltua.</i> Maakotkaan kohdistuvien törmäysvaikutusten arviointi on tehty kaavaehdotuksen julkisen kuulemisen mukaisilla tuulivoimaloiden alueiden rajauksilla. Arviointi on päivitetty kaavan vaikutusten arviointiin (Sweco 2024) (salassa pidettävä osuus koskien maakotkareviireille kohdistuvia yhteisvaikutuksia). Kokonaisvaikutusten arviointiin tehdyt muutokset olisi voinut esittää vaikutusten arviointiraportissa.
--	---

Sensitiivisiä lajitietoja häivytetty.

Maakotkaan liittyvät vaikutusarviot on maakuntakaavassa tehty käyttäen raja-arvoa 0,08, joka on Metsähallituksen julkaisemaa opasta korkeampi (Tikkanen 2021: Hyvät käytännöt maakotkalle aiheutuvien vaikutusten arviointiin - esimerkkiraportti Nimettömänkankaan tuulivoimahankkeesta). Usean maakotkareviirin osalta maakuntakaavan arvioidut kokonaisvaikutukset myös lähestyvät em. raja-arvoa. Tästä syystä esitettyjen tuulivoima-alueiden maakotkavaikutuksia

Vaikutusten arvioimiseksi osana yksityiskohtaisempaa suunnittelua annetaan maakuntakaavassa 22 tuulivoimaloiden alueelle aluekohtainen suunnittelumääräys, jonka mukaan " yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueilla todettujen suurten petolintujen reviireihin. Voimaloiden määrä ja sijainti tulee suunnitella siten, ettei merkittäviä yhteisvaikutuksia muodostu

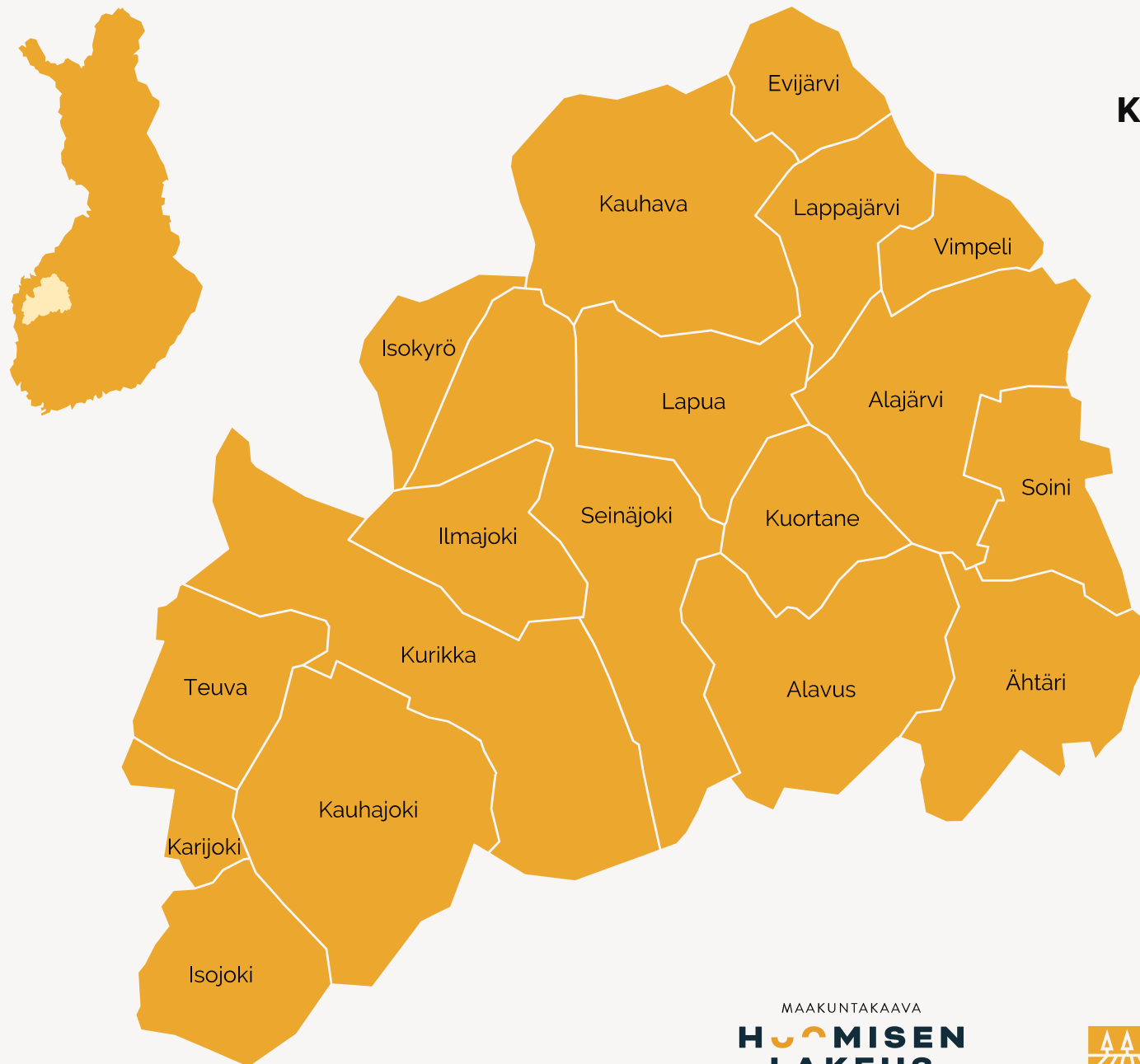
tulee alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tarkentaa ja mahdollisuuksien mukaan pienentää. Useat Etelä-Pohjanmaan maakotkareviirit sijoittuvat lisäksi maakunnan reuna-alueille ja reviireihin (sensitiivisiä lajitietoja häivytetty) kohdistuu tuulivoiman rakentamispaineita myös ympäröivistä maakunnista. Metsähallitus näkee perusteltuna, että maakotkareviireille sijoittuvien tuulivoima-alueiden osalta sovelletaan kaavamääräystä maakotkan huomioimiseksi alueiden yksityiskohtaisessa suunnittelussa. Muilta osin Metsähallituksella ei ole lausuttavaa kaavaehdotuksesta.	reviirille suunniteltavien muiden tuulivoimahankkeiden kanssa". Lisäksi kaavaselostuksessa, tuulivoimaloiden alueiden kaavaratkaisun kuvauksessa todetaan: <i>Tuulivoimaloiden alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee maakotkaan kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa hyödyntää parasta saatavilla olevaa asiantuntijatietoa. Maakuntakaavan laadinnan aikaan on vireillä mm. valtakunnallinen selvitys, jossa esitetään merkittävän lisäkuolleisuuden rajana käytettäväksi 0,05 törmäystä/vuosi/reviiri, mikä tulee huomioitavaksi yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa määriteltäessä tuulivoima-alueiden myllymääriä, -sijainteja ja -korkeuksia, jotka olennaisesti vaikuttavat törmäysriskiin ja joita ei yleispiirteisessä maakuntakaavassa suunnitella.</i>
---	---

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kalatalouspalvelut -yksikkö	Vastine
Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kalatalouspalvelut-yksikkö on tutustunut maakuntakaavan kaavaselostukseen liitteineen, ja toteaa niistä seuraavaa. Koko maakuntaa koskevissa suunnittelumääräyksissä on, että uutta rakentamista ei tule perusteettomasti sijoittaa	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää lausunnosta. Maakuntakaavassa ei tulla määrittämään kategorista rakennuskieltoa tulvauhanalaisille alueille, vaan asia tulee

tulvauhanalaisille alueille. Tästä voidaan poiketa, jos voidaan osoittaa, että tulvariskit pystytään hallitsemaan. Jos tulvariskien hallinta kuitenkin vaatisi mittavia ruoppaus- tms. toimenpiteitä, niin suunnittelumääräyksissä tulisi olla selkeämmin maininta, että rakentamista ei kaavoiteta alueelle lainkaan. Laajat ruoppaukset voivat olla monin tavoin haitallisia kalakannoille ja niiden lisääntymiselle. Kaavaratkaisun kuvauksessa on käsitelty melko hyvin pohjaveden oton mahdollisia vaikutuksia ja pohjavesien suojelua. Pohjaveden oton kaavoituksessa tuleekin noudattaa erityistä varovaisuutta, koska riittävä ja jatkuva viileän pohjaveden syöttö on elintärkeää monelle virtavesieliölle, muun muassa lohikaloille ja niiden poikasvaiheille. Etelä-Pohjanmaan kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmat tulisi ottaa kaikessa kaavoituksessa huomioon.	tarkasteltavaksi osana yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja luvitusta. Merkitään tiedoksi. Liitto tutustuu kalatalousalueiden hoito- ja käyttösuunnitelmiin ja tarkastelee mahdollisuuksia osoittaa maakunnan kalataloudellisesti merkittävimmät alueet esimerkiksi Etelä-Pohjanmaan ekologisen verkoston teemakartalla. Liitto tuo esiin, että teemakartta ei ole oikeusvaikutteinen. Maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma alueiden käytöstä. Maakuntakaavan näkökulmasta kalataloudellisesti merkittäviä kohteita tarkastellaan niiden valuma-alueilla tapahtuvan maankäytön suunnittelun ja toimintojen ohjaamisen, sekä yksityiskohtaisempaan suunnitteluun annettavien suunnittelumääräysten kautta.
---	---

	Maakuntakaavassa osoitetaan vesistöjen yhteyteen esimerkiksi matkailun ja virkistyskehtämisyöhykkeitä, mikä tukee hoito- ja käyttösuunnitelmissa esitettyä tavoitetta kalastusmatkailun edistämistä. Vyöhykkeitä osoitetaan maakuntakaavassa luontomatkailun ja virkistyskehtämisen vetovoima-alueille. Vyöhykkeen suunnittelumääräyksen mukaan "aluetta tulee kehittää valtakunnallisesti ja kansainvälisesti kiinnostavana luontomatkailualueena. Suunniteltaessa ja kehittäessä matkailuun ja virkistyskehtämiseen liittyviä toimintoja tulee kiinnittää huomiota alueen erityispiirteisiin ja hyödyntää sen elämyspotentiaalia. Suunnittelussa, rakentamisessa ja muissa toimenpiteissä on huomioitava kulttuuriympäristö-, maisema- ja luontoarvot". Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:ssa osoitetaan turvetuotantoon soveltuvia alueita noin puolet voimassa olevan maakuntakaavan (vaihemakuntakaava III) mitoituksesta. Turvetuotantoon soveltuvien alueiden merkintöjä ei osoiteta lainkaan Natura 2000 -verkostoon kuuluvien vesistöjen valuma-alueille. Lisäksi maakuntakaavassa annetaan turvetuotantoon ja vesiensuojeluun liittyviä valuma-aluekohtaisia suunnittelumääräyksiä. Maakuntakaavassa annetaan tuulivoiman ja siihen liittyvän sähkönsiirron yksityiskohtaisempaan suunnitteluun liittyen suunnittelumääräys, jonka mukaan suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset mm. luonnon monimuotoisuuteen,
--	---

	eläimistöön ja ekologisiin yhteyksiin sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Lisäksi neljälle maakuntakaavassa osoitettavalle tuulivoimaloiden alueelle annetaan aluekohtainen suunnittelumääräys, jonka mukaan "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon Lapväärtinjokeen ja Isojokeen kohdistuvat vesistövaikutukset". Maakuntakaavaehdotuksessa annetaan koko maakuntaa koskeva laajojen aurinkovoima-alueiden suunnittelua ohjaava määräys, jonka mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota alueiden toteuttamisen kokonaisvaikutuksiin mm. vesistövaikutusten osalta. Lisäksi maakuntakaavassa annetaan koko maakuntaa koskeva suunnittelumääräys liittyen happamiin sulfaattimaihin. Suunnittelumääräyksen mukaan "alueidenkäytön suunnittelun tulee perustua riittävään tietoon happamien sulfaattimaiden sijainnista ja laadusta sekä niiden aiheuttamista riskeistä. Uusi merkittävä toiminta tulee sijoittaa niin, että vältetään lisäämästä kuivaustarvetta erityisesti kaikkein ongelmallisimmilla alueilla". Turvetuotannon sekä tuuli- ja aurinkovoiman ohjaamisella maakuntakaavassa esitetyin lievennyskeinoin edistetään mm. hoito- ja käyttösuunnitelmissa esiin tuotuja elinympäristöjen kohentamiseen ja alkuperäisiin taimenkantoihin liittyviä tavoitteita.
--	--

www.epliitto.fi
Kampusranta 9 C / PL 109
60101 Seinäjoki